

Kutatási jelentés
2018. december 20.

Máté Ágnes

Jagelló Izabella (1519-1559) magyar királynéra vonatkozó iratok a krakkói Czartoryski Könyvtár
gyűjteményében
2 hónap, Krakko, Biblioteka Narodowa Kraków - Biblioteka Czartoryskich

A 2018. évi Klebelsberg Kuno Ösztöndíj támogatásának segítségével 2018. szeptember 23. és november 21. között folytattam levéltári, illetve könyvtári kutatásokat a Biblioteka Narodowa Kraków - Biblioteka Czartoryskich, valamint az utolsó két héten a Biblioteka Jagiellonska régi könyves gyűjteményében is.

A kutatás célja a 2019. évben négyszáznyolcvanadik évfordulójához érkező Szapolyai-Jagelló házasságkötés körülményeinek, kontextusának, valamint Szapolyai János király halála következtében Izabella királyné megváltozott helyzetének jobb megismerése volt a krakkói gyűjteményekben fellelhető anyagok segítségével.

A levéltári kutatások mellett meghívást kaptam rá, hogy 2018. november 7-én a Jagelló Egyetem Polonistyka Karán előadást tartsak frissen megjelent, neolatin irodalom témájú kötetemről: http://www.renesans.polonistyka.uj.edu.pl/wydarzenia/wyklady/-/journal_content/56_INSTANCE_fSZ5/21458273/141119364

A Czartorisky Gyűjteményben a következő kéziratokat néztem át: Acta Tomiciana 279., 280., 281., 282. számú és a 3465. kódexek, illetve a Teki Naruszewicza 53., 56., 59., 60. és 66. kötetei. A Naruszewicz állagban található kódexekben olyan, Izabella királyné házasságát kontextusba helyező anyagok olvashatók, mint például magyar származású féltestvérének, Hedwig-Jadviga hercegnőnek II. Joachim brandenburgi választófejedelemmel kötött házasságára írt orációk és fiatalabb testvéreinek kiházásításával, hozományuk kifizetésével kapcsolatos diplomáciai levelezés. Az Acta Tomiciana jelzett kötetei I. Zsigmond lengyel király levelezését és az 1539-1541 évkörbe tartozó egyéb iratokat foglalnak magukban. A 3465. számú kézirat pedig Izabella édesanyjának, Bona Sforza királynénak leveleit tartalmazza az 1525-1555 közötti időből.

A magyar kutatók számára nagy segítséget jelenthet, hogy a Teki Naruszewicza valamennyi kötetét digitalizálták, és az interneten szabadon hozzáférhetőek a Biblioteka Czartoryskich oldalán keresztül. Ennek következtében néhány, az eredeti munkatervben nem vállalt kódexet is át tudtam tekinteni: Teki Naruszewicza 68., 69., 70., 71., amelyek a Jagelló család különböző dinasztikus házasságkötéseinek bonyodalmaiba engednek betekintést.

A Czartorisky Gyűjteményben a legtöbb kötet kézbe vehető volt, ám az alapszabály az, hogy amelyik kódexről van mikrofilm másolat, az csak mikrofilmen tekinthető meg. A kódexek szabadon, ingyenesen fényképezhetők, a mikrofilmről azonban másolatot nem csinálnak, csak a védett kódexet fényképezik be újra, aminek a meglehetősen magas költségei azonban az érdeklődő kutatót terhelik. Ennek következtében az egyik kódexről, a 279 IV RKP jelzetű kéziratról fotókat nem tudtam készíteni, csak kijegyzetelni a magyar szempontból fontos tartalmi részeit. Az ösztöndíjam egyéb dologi költség keretének teljes egésze elment a szállásköltség hiányzó részére, így nem volt módom rá, hogy ezt a kódexet újfotóztassam. Tartalma miatt azonban mindenképpen érdemes rá, hogy a MOL hivatalos úton másolatot szerezzen be belőle. A kódexek gyakran tartalmazzák ugyanannak az irategyüttesnek (pl. az Izabellának esküt tevő királynéi bányavárosok dokumentációja, a váradi béke pontjai, Izabella hozománya fejében neki járó országrész leírása), vagy az iratok egy részének különböző másolatait (különösen Zsigmond idősebb és ifjabb királyok levelezését), ami mutatja, hogy mennyire fontosnak tartották a lengyel királyi kancellárián, hogy

ezek az anyagok fennmaradjanak. A jelentés függelékében szűken regesztázva olvasható a feltárt anyagok tartalma.

A Biblioteka Jagiellonska régi könyves gyűjteményében az Izabella királyné magyar származású féltestvérének, Jadviga hercegnőnek a házasságára írt epithalamiumok unikális példányban fennmaradt szövegét tanulmányoztam és írtam át. Tervezem, hogy elnyert NKFIH PD kutatásomhoz kapcsolódóan ezeket a magyar kutatás számára ismeretlen szövegeket 3 év múlva más epithalamium szövegekkel együtt antológia formában megjelenítessem.

Simon Zacius, Epitalamion Illustrissimi principis Ioachimi Brandenburgensis ... et Serenissime Hedvigis Invictissimi regis Poloniae Sigismundi filiae, Cracoviae, Florianus Unglerus, 1535. Biblioteka Jagiellonska Cim. 34.

Jerzy Liban, In sponsalibus Illustrissimi principis Ioachimi Brandenburgensis ... cum Serenissima Principe virgine Hedvige Invictissimi Sigismundi Regis Poloniae natu maiore filia ... oratio. Cracoviae, Florianus Unglerus, 1535. Biblioteka Jagiellonska Cim. 36.

A kutatás számomra legfontosabb eredménye, hogy az Acta Tomiciana és a Teki Naruszewicza fent jelzett kötetei fényt vetnek Izabella hercegnő és Szapolyai János házasságára. Jól látható a forrásokból, hogy mind I. Zsigmond két házassága, Szapolyai Borbálával, illetve Bona Sforza bari hercegnővel, mind pedig Zsigmond két idősebb leányának, Jadviganak, illetve Izabellának a kiházásítása, illetve maguk a házassági ünnepségek elképesztő politikai tervezés és anyagi befektetés, valamint gondosan megtervezett reprezentációs szándékkal előkészített események voltak. Ezek a dinasztikus Jagelló házasságkötések jól dokumentáltak, sok anyag maradt fenn a leányok hozományainak kifizetéséről (illetve elmaradásáról), a házassági pompáról, a humanista igényű beszédekről és nászénekekről, amelyek az ünnepségeket örökítették meg, illetve kísérték. Amíg a magyar történetírás részben régebbi beidegződések nyomán a Mátyás király iránti nosztalgiával és főként a Mohács utáni időszakot, tehát a Szapolyai korszakot a hanyatlás állapotának ábrázolja, ezekből a forrásokból jól kivehető, hogy Jagelló Zsigmond és az őt körülvevő értelmiség fontosnak tartotta a magyar kapcsolatokat. Kiváló irodalmi szövegek, illetve orációk köszöntötték Szapolyai Borbálát, majd nagyjából húsz évvel később, amikor leánya, Jadviga hercegnő a bandenburgi választóhoz készült férjhez, a házassági pompáról szóló beszámolók külön megemlékeztek arról is, hogy magyar királlyá váló nagybátyjától, Szapolyai Jánostól micsoda fejedelmi ajándékokat kapott ajándékba.

Természetesen a kéziratos anyagban külön hangsúlyt kapott Zsigmond Ágost trónörökös, illetve ifjabb király házasságainak előkészítése, illetve tanulságos, hogy a Radziwill Barbarával kötött botrányos titkos házasságának a visszhangja is több másolatban megtalálható a Teki Naruszewicza állományában, bár ami ezekben a véleményekben olvasható, az még ma is nehezen tűrné a nyomdafestéket. Ezekhez képest a két fiatalabb Jagelló hercegnő, Zsófia és Katalin kiházásítása már jóval kevésbé dokumentált, és humanista irodalmi igénnyel írt alkotások sem kapcsolódnak hozzájuk.

Természetesen más a politikai helyzet és így a reprezentációs igény is akkor, amikor az utolsó Jagelló leány, a már idős Anna megy nőül Báthory István választott lengyel királyhoz. Szintén érdekes fényt vetnek a magyar-lengyel kapcsolatokra Jan Zamoyski főkancellár és Báthory Grizeldisz esküvőjének szintén a Czartoryski Gyűjteményben üdvözlő beszédek formájában fennmaradt emlékei. Az egyik beszéd inkább egy a lengyel nemességnek a király feladatáról szóló, Zamoyski dicséretébe bújtatott kiáltványa, mint esküvői oráció, viszont kiválóan megérthető belőle, milyen politikai-diplomáciai események szerepét töltötték be a dinasztikus esküvők.

A két hónapos kutatási lehetőség sokban lendítette előre, hogy a 16. századi magyar-lengyel házassági kapcsolatokat áttekinthessem, és az átnézett anyagok fényében a magam számára legalábbis felül kell vizsgálnom a magyar történetírás azon beállítását, amely a Szapolyai érárt, s

azon belül a Szapolyai János és Jagelló Izabella házasságát mint utolsó dicsőséges fellángolást mutatja be egy olyan korszak előtt, amely során aztán minden elsötétül, hiszen elesik Buda, az ország szétszakad stb. Jagelló Zsigmond király és különösen Bona Sforza királyné tudatosan és világos politikai céllal adták Izabellát Magyarországra, még ha gyermekkorában itáliai hercegnének szánták is. A dokumentumok tanulsága szerint Zsigmond király a házasság előkészítése és még Izabella korai özvegysége során is szilárdan hitt abban, hogy a helyzetet uralni lehet, ügyesen balanszírozott Habsburg Ferdinánd és a török Porta között, özvegy királyné leánya és apró unokája érdekeit szem előtt tartva. Sajnos a krakkói anyagban nincsenek meg az Izabellától beérkezett levelek, így gyakran csak apja válaszából tudhatjuk, mit írt a királyné saját állapotáról és félelméről. A kirajzolódó kép azonban egy ekkor még ereje teljében lévő európai dinasztiát mutat, akik különböző nemzetközi ügyekben vállalnak közvetítő szerepet (pl. Keresztély dán király), kapcsolatot tartanak rokonaikkal (pl. Habsburg Mária özvegy magyar királynéval), és diplomáciával lépnek fel a katolikus hit védelmében Európa különböző részein (pl. aggodalommal és elutasítóan kezelik a német területek protestáns mozgalmait és a török hódítást).

A krakkói kutatóút kiváló alkalmat adott arra, hogy a 2019. február 28. – március 1-én, Dr. Oborni Terézszel közösen szervezett Jagelló Izabella emlékkonferenciára anyagot gyűjtsek és a Szapolyai-Jagelló házasságkötés körülményeit és a figyelembe veendő szempontokat jobban megérthessem.

A magyar kutatás nagy feladata lenne, hogy elkezdje összegyűjteni és kiadni Izabella királyné levelezését, amelynek a krakkói anyagban főként „a királynéhoz szóló levelek” része lelhető fel, de így is alkalmas arra, hogy a jövőbeni feladatok nagyságát előre vetítse.

A krakkói két hónapos kutatási ösztöndíj számomra mindenképpen haszonnal és eredményesen zárult, amelyért szeretném megköszönni a Bíráló Bizottság támogatását.

Kelt Budapesten, 2018. december 20-án

Máté Ágnes

A kutatás során feltárt anyagok listája

Acta Tomiciana

279 IV RKP mikrofilmen nézhető meg. Az 1541. évre vonatkozó levelezés. A poroszokkal való tárgyalások, Öreg Zsigmond követutasításai, levelek e tárgyban. Az év közepétől kezdve a lengyel előkelők Kmita, Gorska etc. folyamatosan tájékoztatják a lengyel királyi párt a budai eseményekről, Izabella és a kisfia helyzetéről. A teljes mikrofilm érdemes rá, hogy a MOL másolatot kérjen belőle. Csak a mikrofilmről lehet fotókat készíteni, de ahhoz nincs apparátusom. A másik lehetőség, akihez fordulni lehet a mikrofilm másolat megkérésével: Agata Ralska, aralska@mnk.pl. Levélváltás után kiderült, hogy sajnos a mikrofilmről sem tudnak másolatot készíteni, hanem csak a kódex a könyvtár általi újrafotózására van lehetőség, ami pedig 729,5 złoty költséget jelentene. Ekkora összeg nem állt rendelkezésemre, mivel az egyéb dologi költség teljes egésze elment a szállásköltség hiányzó részére.

N. 15. Sigismundus Primus Rex Poloniae Carolo Quinto Imperatori Catholico. Datum Vilnae 22 d. januarii Anno Domini 1541.

N. 19. Sigismundus primus Rex Poloniae Petro Kmithae de Winsice Palatino Cracoviense Marscalo Regni.

Piotr Kmita a Kincstárnokkal együtt (i. e. György barát) segítse Isabellát a biztonságosabb kassai lakhelyre költözésben.

N. 20. Secunda Legatio a Sigismundo Primo Rege Poloniae ad Ferdinandum Romanorum Hungariae et Bohemiae Regem. Data Andreae Czarnkowski Scholasticus Cracovienssi. Vilnae. X. Januarii Anno Domini 1541.

Isabella megfelelő nevelésben és atyai tanácsban részesült, így nincs szükség rá, hogy Ferdinánd dorgáló, szinte fenyegető hangú leveleket küldjön neki. Mind Zsigmond király, mind pedig a lánya törekszenek a Ferdinánddal való megegyezésre és jóindulatát kérik. Zsigmond király arra inti leányát, hogy a biztosat a bizonytalanért ne kergesse, és fia nevében ne akarjon a Magyar Királyság trónját. Szintén tanácsolja neki, hogy hagyja el Budát, és a rangjának megfelelő kondíciók biztosítása mellett vonuljon vissza.

N. 21. Legatio a Sigismundo primo Rege Poloniae ad Filiam Izabellam Reginae Ungariae. Data Andreae Czarnkowski Scholasticus Cracovienssi. Vilnae. X. Januarii Anno Domini 1541.

Amin változtatni nem tud, azon ne sajnálkozzék, hanem erős lélekkel fogadj a rá váró dolgokat. Ne csináljon semmit azzal ellentétesen, mint ami az egykori János király és Ferdinánd közti váradi békében volt. Ne halogassa tovább a Budáról való kiköltözést.

N. 22. Ad Senatores Hungariae.

Ne biztassák Izabellát a váradi békében foglaltak megszegésére, még ha a török segítséget ígér is. Támogassák a kiköltözésben. Zsigmond király már V. Károlynak is megígérte követek útján, hogy Izabella a váradi békében foglaltakhoz tartja magát, a magyar urak se tegyék őt szószegővé. Izabellának el kell hagynia Budát, már csak azért is, mert nem érti, a magyar urak véleménye szerint ugyan mi szükség lehet egy tudatlan asszonyra és egy csecsemő gyermekre a fegyvercsörgés és az ágyúzaj közepette. „quis eo det usus imbecillae faeminae, et Infantis pueri, inter armorum strepitum, et horrendas aenaeorum machinarum sonitus.”

N. 23. Legatio ad Ferdinandum Romanorum Hungariae et Bohemiae Regem ac ad Isabellam Reginam Hungariae Viduam ac ad Dominos Hungaros eiusdem Regina Consiliarios. Data Magnifico Andreae de Gorka Castellano Posnaniensi et Capitaneo Maioris Poloniae Genti Vilnae 27. Feb. Anno 1545. Semmilyen ország, semmi hatalom olyan értékes nem lehet, hogy azért a fennálló barátságot megtörjék. Ezért a maga részéről azon van, hogy a két fél közötti megegyezést elősegítse. Izabella minden János királytól öröklött kincsét biztonságosabb helyre szállíthassa. A töröknek ne higgyen.

N. 24. Legatio a Sigismundo I Rege Poloniae ad Filiam Isabellam Reginam Hungariae Viduam. Data Magnifico Andreae de Gorka Castellano Posnaniensi et Capitaneo Maioris Poloniae Generali. Ferdinánd Zsigmondon keresztül is kéri Izabellát, hogy Budát adja át neki. De óvatosan beszéljen erről a magyar urakkal, nehogy a törököt valamiképpen megsértse. Izabellát kéri, hogy ne titkolja el apja elől szándékát, és ne akarja, hogy kisfia Magyarországon uralkodjon. Budát adja át Ferdinándnak. Amit hogyha nem tesz meg, nemcsak magát és fiát sodorja veszélybe, de atyja országát is.

N. 25. Ad Consiliarios Regni Hungariae Legatio. Ismét csak győzködi a magyar nemeseket, hogy Izabellát hagyják elmenni Budáról.

N. 26. Mandatum ad Romanorum Regem ad Reginam Isabellam eiusque Consiliarium. Sigismundus Primus Rex Poloniae.

N. 27. Emericus Bebek Nuntius a Serenissima Regina Isabella. Vilnam veniens haec verba dixit coram Ragis Poloniar et Legationem eiusdem Reginae infrascriptam ad Regem Ferdinandum missam secum attulit. VIII Martii Anno Domini 1541.

N. 28. Legatio ab Isabella vidua Regina Ungariae ad Ferdianadum Regem per Andream Magoczi habita. Vilnam per Emericum Bebek allata VIII Martii Anno Domini 1541. Megértette, hogy a Czarnkowsski által közvetített feltételeket Ferdinánd nem fogadja el. Őt tanácsadói biztatták rá, főleg a váradi püspök Petrowicz és Buda előjárói, hogy kisfiát magyar királlyá teheti, majd Buda és Pest hittétele után levélben felszólították erre Erdély népeit is. De a királyné a törökhöz küldött követekről nem tudott, feje felett intézték. Izabella keresztényi segítségét kéri a török ellen, és a maga részéről mindent megtesz, hogy Budát Ferdinánd kezébe át tudja adni.

N. 29. Obligatio Emerici Bebek pro Regina Isabella Regi Ferdinando.

N. 30. Proposita per Emericum Bebek Oratorem apud Regem Ferdinandum pro parte Reginae Isabellae. A contradosban megállapított javait Ferdinánd adja Izabella kezébe. Pozsony és a vármegye 10 települése felsorolva, melyek kerüljenek Izabellához. Valamint 25 ezer arany örökség János királytól.

N. 31. Responsum Emerico datum a Rege Ferdinando. 32 ezer arany forint, ami a contradost illeti, és csak Pozsony és Trencsén, kijelölt tartózkodási helyként. Buda lefegyverzése, megadása.

N. 32. Isabella Regina Emerico Bebek nuntio suo apud Regem Ferdinandum. Datum Budae XV Februarii Anno 1541.

N. 33. Isabella Vidua Regina Hungariae Ferdinando Ungariae Bohemae Regi. Megköszöni jóindulatát és ígéri, hogy követni fogja tanácsait. Datum Budae Xv. Febr. Anno 1541.

N. 34. Responsum a Regibus Poloniae datum Emerico Bebeko Oratori Reginae Isabellae. Vilna XII Martii Anno 1541.

N. 35. Responsum ad secundam Legationem Andreae Czarnkowskii a Rege Ferdinando datum.

N. 36. Andreas Czarnkowski Nuntio Sigismundo I. Regi Poloniae.

N. 37. Bona Sfortia Regina Poloniae Georgio Monacho Episcopo Vradiens[i!] regni Hungariae Thesaurario. p. 144. Id quod vestra magnificentia, quae author matrimonii et tradenda in Hungariam Serenissimae filiae nostrae est, iure ac merito praestare debet, detque operam, ut ipsa Serenissima filia Regina vestra cum filiolo suo, quam commodissimar vitam agat, neque defectibus ullis prematur. Nos vero omnia haec grata mente conservabimus, et memores nos esse pollicemur, atque offerente se oportunitate, meritam ei gratiam referre curabimus, quam sanam et felicem esse, optatisque successibus perfrui ea animo optamus. Datum Vilnae 10. martii Anno 1541.”

N. 38. Bona Sfortia Regina Poloniae Ioanni Estari Magistro Curiae, Benedicto Baroni Provisori Curiae. Datum Vilnae 10. martii Anno 1541.

N. 39. Legatio a Sigismundo Primo Rege Poloniae ad Caesarem Carolum Quintum. Data Stanislao Macieiwskii Aulico Regio. 28 Martii Anno Domini 1541. Vilnae.

De negotio Hungarico sic dicet Orator.

Absoluta Legatione apud Imperatore et Romanorum Regiam Maestas accedet. Ad Principes quos favere causae huic intellexit atque in hunc modum verba faciet.

- N. 40. Ad Serenissimum Dominum Ferdinandum Romanorum Ungariae et Bohemiae Regem lagatio. Eidem Stanislao Macieiowski data.
- N. 41. Legatio a Bona Sfortia Regina Poloniae ad Carolum Quintum Caesarem. Data Stanislao Macieiowski.
- N. 42. Petrus Porembskii Isabellae Reginae Hungariae Secretarius Bonae Sfortiae Reginae Poloniae. Izabella szűkölködik, a kincstárnok azaz György barát tagadja, hogy lenne pénze, amit neki adjon... p. 160. „Maiestas Reginalis nullam habet commoditatem, male tractatur quamvis magnam pecuniam in singulos dies expendere cogitur. Nemo esse qui provideat.” Budae Xv. Martii Anno MDXLlo.
- N. 43. Erasmus Gierlachovius Canonicus Varschoviensis Bonae Sfortiar Reginae Poloniae. Budae XVII Martii Anno Domini 1541.
- N. 43. Suliman Imperator Thurcorum Stephano totius ambitu Ungariae. Adrianopoli in mense Scraban. Anno Domini 947.
- N. 45. Interpretatio Literarum Caesareae maiestatis Per Marconem allatarum. Feriae Quintae ante nativitatem Domini.
- N. 46. Ioannes Comes in Tarnow Castellanus Craoviensis Bonae Reginae Poloniae. Datum in Wiewiorka xix. Martii Anno Domini 1541.
- N. 47. Epistola Petrum Gamratum Archiepiscopum qui eam scripsit annotat ad Bonam Reginam. De domino Palatino Siradiensi Laskii. Ex alterius epistola.
- N. 48. Petrus Gamratus Archiepiscopus Gnesnensis Bonae Sfortiar Reginae Poloniae. Interpretatio superioris epistolae.
- N. 49. Petrus Gamrat Archiepiscopus Gnesnensis et Episcopus Cracoviensis Bonae Reginae Poloniae. Datum Cracoviae xxiii. aprilis Anno Domini 1541.
- N. 50. Petrus Gamrat Archiepiscopus Gnesnensis et Episcopus Cracoviensis Bonae Reginae Poloniae. Datum Cracoviar xxii Junii Anno Domini 1541.
- N. 51. Extractum ex literis datis Vilnae. Die 7 Junii Anno 1541. Ferdinandus Romanorum Ungariae et Bohemiae Rex Carolo Vo Imperatori Romanorum Fratri suo.
- N. 52. Petrus Gamratus Archiepiscopus Gnesnensis Bonae Sfortiae Reginae Poloniae. Cracoviae d. 24 Junii Anno Domini 1541.
- N. 53. Petrus Gamrath Archiepiscopus Gnesnensis Bonae Reginae Poloniae. Cracoviae dies ultima Junii Anno 1541.
- N. 55. Ferdinandus Ungariae et Bohemiae Rex Sigismundo Primo Regi Poloniae. Datum in Civitate nostra Viennae die xvio mensis Maii Anno Domini 1541. Regnorum Nostrorum Romanorum xi, aliorum vero xvo.
- N. 56. Petrus Opalenskii Magister Curiae Serenissimi Sigismundi II. Regis Poloniae, Bonae Sfortiar Reginae Poloniae. Datum Cracoviar 1. die Julii Anno Domini 1541. Hírek Budáról.
- N. 57. Petrus Kmitha Palatinus Cracoviensis Petro Gamrath Archiepiscopo Gnesnensis. Ex Leoce die festo Visitationis mariae Anno 1541.
- N. 58. Nova ex Caesaris Ferdinandi.
- N. 59. Andreas de Gorka Castellanus Posnaniensis et capitaneus Maioris Poloniae generalis Sigismundo Primo Regi Poloniae. Datum Viennae xix. Junii Anno Domini 1541.
- N. 60. Andreas de Gorka Castellanus Posnaniensis et capitaneus Maioris Poloniae generalis Sigismundo Primo Regi Poloniae. Datum Viennae penultima mensis Junii Anno Domini 1541. Scheda.
- N. 61. Andreas de Gorka Castellanus Posnaniensis et capitaneus Maioris Poloniae generalis Bonae Sfortiae Reginae Poloniae. Datum in Nova Civitate Austriar d. viii Augusti Anno Domini 1541.
- N. 62. Ferdinandus Romanorum Ungariae Bohemiae Rex Sigismundo Primo Regi Poloniae. Datum in nostra ivitate Nova Austriar die xii mensis Augusti. Anno Domini 1541. Regnorum nostrorum Romani xio, aliorum vero xvo.

- N. 63. Andreas de Gorka Castellanus Posnaniensis et capitaneus Maioris Poloniae generalis Sigismundo Primo Regi Poloniae. Datum Nova Civitate Austriare die xvii Augusti Anno Domini 1541.
- N. 64. Andreas de Gorka Castellanus Posnaniensis Sigismundo Primo Regi Poloniae. Datum Nova Civitate Austriae xxix Augusti Anno Domini 1541.
- N. 65. Andreas de Gorka Castellanus Posnaniensis et capitaneus Maioris Poloniae generalis Bonae Sfortiae Reginae Poloniae. Datum Nova Civitate Austriae xxx Augusti Anno Domini 1541.
- N. 66. De Oppugnatione et Obsidione Budense. pp. 231-235. „Sed Dominus Deus avertat a nobis tales liberatores.”
- N. 67. 235-244. Petrus Porembskii Serenissimae Isabellae Reginae Hungariae Secretarius Bonae Sfortiar Reginae Poloniae. A budai ostrom nehézségeiről számol be.
- N. 68. Exercitus Regis Ferdinandi per Turcos caesus et Buda occupata.
- N. 69. De Buda per Turcos occupata et de caeso Regis Ferdinandi exercitu. 1541.
- N. 70. Quae egit dominus Andreas de Gorka Castellanus Posnaniensis apud Caesarem Turcarum post Budam occupatam.
- N. 71. Doctor Josephus Strutius.
- N. 72. Sigismundus Primus Rex Poloniae Petro Gamrato Archiepiscopo Gnesnense.
- N. 73. Sigismundus Primus Rex Poloniae Andreae de Gorka Castellano Posnaniense Capitaneo Maioris Poloniae generali. Datum Vilnae die xi. Septembris Anno Domini 1541.
- N. 74. Isabella Regina Hungariae Ioanni Comiti a Tarnow Castellano Cracoviensi. Az átélt ostrom nehézségeiről. Datum on arce nostra Lippensem in Festo S. Lucae Evangelistam Anno Domini 1541.
- N. 75. Sigismundus primus Rex Poloniae Episcopo Vratislaviensi.
(néhány levél a lengyel egyházi személyek státusáról, belügy)
- N. 80. Sultan Suliman Imperator Turcarum Toti Transilvaniae Nobilibus et cunctis qui sunt in Transilvania. „Regnum Hungariae ex mea potentia filio Regis Joannis contuli, et haec e veritas, quia Mandato meo necesse est satisfieri neque aliud fiet.” Constantinopoli mansae Siilharae Anno Christi 1541.
- N. 81. Epistola Bassae. Ex Colocia in festo Andreae Apostoli Anno Domini 1541.
- N. 82. Soltan Soliman Caesar Turcarum Sigismundo Primo Regi Poloniae.
- N. 83. Ad Ioannem Antonium de Cassovia Medicum. De Buda occupata per Turcos. Clemens Ianicius Poeta Laureatus.
- N. 84. Cantio De Hungaria occupata -lengyel nyelven az előző vers fordítása.
- N. 85. Verba Domini Hieronymi Lasky Palatini Siradiensis, quae cum Domino Petro Gamrato Archiepiscopo locutus est Quar Gamratus Reginae transmisit ad Lithuaniam.
- N. 86. Sigismundus Primus Rex Poloniae Paulo Tertio Summo Pontifici. Datum Vilnae 6. mensis Octobris Anno Domini 1541.
- N. 87. Legatio a Sigismudo Rege Patre et Filio et a Bona Regina Poloniae ad Isabellam Reginam Hungariae. Data Petro Lubomirskii Aulico Regio. Lengyel nyelven vigasztalják Izabellát. Datum Die S. Catherinae Anno Domini 1541.

280 IV Rkps az eredeti kódexet lehet kézbe venni. Lengyel nyelvű tartalomjegyzék, de a levelek címzése és maguk az iratok latin nyelven.

Magyar szempontól fontos iratok:

N. 31. K: 49. List tegoz (Króla Zygmunta) do Izabelli Królowej Wegry. Isabellae Hungariae Reginae Sigismundus primus Rex Polloniae[!]. Izabella költözzön Erdély helyett Kassára, ahol biztonságosabb. Datum Cracoviae V. Die Febr. MDXLIII.

N. 42. K: 73. List Antoniego Wrantiusza Posta Królowej Izabelli do tegoz. Antonius Wrantius orator Reginae Isabellae Sigismundo primo Regi Poloniae etc. Segítségét kér a királynénak, mert most Szküllä és Karübdisz között hányódik. Cracoviae Die IIII. Januarii 1542.

N. 49. K: 87. List Izabelli Królowej do tegoz. Isabella Ungariae Regina Sigismundo Primo Regi Poloniae. Petru Radul román vajda követeket küldött hozzá. Biztosan tudják, hogy a török császár veje, Rusztem basa kész 100 ezer emberrel Károly császár ellen menni, és már a serege a tengeren hajózik. A török azzal vádolja Zsigmond királyt és Izabellát is, hogy ellene a római császárral és a római királlyal szövetkeznek és embereiket Buda ellen irányítják, és nagy megtorlással fenyeget. Datum in Arce Nostra Lipa feria tertia post Dominicanum remiscere. Anno Domini MDXLII.

N. 57. K: 105. List Zygmunta I do Królowej Izabelli. Sigismundus primus Rex Poloniae Isabellae Reginae Hungariae. Zsigmond a tőle telhető összeggel fogja támoatni Izabella költözését; majd a cubiculariusát, aki most a piotrkowi tanácskozáson van, küldi hozzá. Meglepi, hogy tanácsa nélkül kezdett Izabella új egyezkedésbe, és erről információt kér kancellárján keresztül. Datum Vilnae Xxi. Marcii Anno Domini M.DXLII.

N. 70. K: 127. List tegoz do Arcbiskupi Gnezne. I wyd krakowskiego I Maia 1542. Jakub Wilanowskiego che postac Cesarza Tureckiego, a zeby go przeredani dla Córki mowy Izabelli.

N. 86. K: 162. List tegoz (Zygmunt I) do Marii Wegierskiej Królowej. Mariae Reginae Hungariae Sigismundus Primus Rex Poloniae. Segytségét kérte a Dán királlyal való megegyezésben, a béke elérésében, amit Mária annyira nem igyekezett teljesíteni, így most ismételten kéri a Keresztények közötti béke fenntartásának érdekében. Datum Cracoviae Die ultima Mensis Julii Anno Domini MDXLIIo.

N. 90. K: 168: List tegoz do Izabelli. Isabellae Reginae Hungariae Sigismundo Primo Rex Poloniae. Brandemburgi Joachim fogja vezetni a sereget Magyarországra, Izabella ne tegyen semmi ígéretet azon kívül, ami a Ferdinánd és János királyok közötti megegyezésben volt. Írjon gyakrabban egészsége, hogyléte felől. Cracoviae penultima Julii. Roku 1542.

N. 93. K: 176: List tegoz do Jakuba Wilanowskiego. Izabella weszda w nowe ugody z Ferdynandiem, wylómacz Cesarowi Tureckiemu ze to musiada uczynic zpszymusus. Ista epistola seu instructio a Rege Poloniae Sigismundo primo missa est post Iacobum Wilanowski Oratore ad Caesarem Turcorum missum. Az utasítás nyelve lengyel. Már késő tagadni a török császár előtt, hogy Izabella új egyezkedésbe kezdett Ferdinánddal. De legalább biztosítsa róla a törököt, hogy Zsigmond tudta és tanácsa ellen nem fog a törökkel szemben fellépni. Datum Cracoviae postridie Assumptionis Marie que fuit Dies 16. Augusti Anno Domini 1542.

N. 94. K: 177. Instrukcia dana Leszieckiemu do Króla Wegierskiego posdanemu. Instructio a Sigismundo patre Rege Poloniae ad Isabellam Filiam Reginam Ungariae. Mssa ad Lesiecki Aulicum Regium et Nuncium ad Reginam Isabellam missum quam tulerat nobis quidam de districtu Samboriensi. Az utasítás nyelve lengyel. A magyar urak nem akarják, hogy Izabella megegyezzen Ferdinánddal, és hisznek abban, hogy a török révén Izabella kifizia a magyar trónra ülhet. Óvatosan higgyen ebben a vágyban. Zombor megtámadása ia azt bizonyítja, hogy nem jó velük ujjat húzni. Naponta-kétnaponta tájékoztassa a helyzetről levelek útján. Datum Cracoviae postridie Assumptionis Beate Virginis Marie 1542.

N. 104. K: 188. Umowa miedzy Ferdynandem i Izabella odoba dla niey przeznaczone. Nova pacta seu Contractus inter Ferdinandum et Isabellam Viduam Reginam Hungariae de possessionibus partis Reginae Ferdinando rege signandis de Scepusio vero et Reginae consignandis. A királyné képviseletében a tárgyalások során György barát váradi püspök, Statileo János erdélyi püspök és Petrovicz Péter kapitány járnak el. Ferdinánd királyt Szerédi Gáspár az északi részek kapitánya képviseli. A megegyezés értelmében a Szepességet annak minden várával, városával, falujával, bányájával és jogával Ferdinánd Izabellának és fiának, János hercegnek adja, mint a Magyar Koronához tartozó országrészt. Cserébe a maguk részéről Izabella és János herceg a Szent Koronát, amellyel a magyarok ősi szokása szerint a törvényes királyt megkoronázzák, Ferdinándnak adják át. Minden további egyezségről, amely János herceg atyai örökségét illeti, a felek tájékoztatni

tartoznak Károly császárt, illetve Zsigmond lengyel királyt. A feltételeket két éven belül kell teljesíteni, amelynek a teljesítéséért Károly császár és Zsigmond király felelnek. Ha két éven belül Izabella mint János herceg törvényes gyámja meghalna, akkor a kötelezettséget apjára, Zsigmond királyra mint végrehajtóra hagyja. A törvényes képviselők mindkét részről ismerik és magukénak ismerik el a pontokat, a szerződést szentesítik. Datum 26 Julii Albae Juliae Anno Domini 1542.

N. 106. K: 193. List do Izabelli Królowej 27. 8bris 1542. Isabellae Reginae Cracoviae 27 8bris Anno Domini 1542. Tud a megegyezésről és megküldi neki a Ferdinándtól hozzá érkezett levelek másolatát a tárgyban. (A kódexben a N.107. és N. 108.)

N. 107. Ferdinandus Romanorum Hungariae Rex Sigismundi Primo Regi Poloniae etc. Datum in Civitate nostra Vienna die 4. mensis Octobris MDXLIIo.

N. 108. Ferdinandus Romanorum Hungariae Rex. Zsigmond két levele csaknem egyszerre érkezett meg hozzá, választ ad hamarosan. Datum in Civitate nostra Vienna Die 4. 8bris. 1542.

N. 114. K: 212. Privilegium infrascriptum sumptumerat ad testimonium comprobandum super finibus Regni contra Turcorum assertione. Vladislaus Dei gratia Hungariae, Poloniae, Dalmatiae, Croetiaeque etc. Rex Lithuanieque Princeps supremus et Heres Russiae. Datum Budae Die ipsa in Crastino festivitatis S. Michaelis Archangeli Anno Domini MCCCIIo.

N. 115. K: 214. List Króla do Izabelli Kólowej Wegierskiej. Isabellae Reginae Hungariae Sigismundus Rex Poloniae. Itt a megszólítása már csak: Serenissima princeps Filia Nostra Charissima. A megegyezés megtörtént, a megváltoztathatatlanba bele kell nyugodni. Mindig figyeljen arra, hogy kik azok, akik jót akarnak neki és fiának, és kiknek hihet. A maga részéről segítségnek Johannes Lewickit küldi Izabellához a továbbiak intézéséhez. Datum Cracoviae XIII. mensis 7bris MDXLIIo.

N. 117. K. 221. List tegoz do Izabelli. Sigismundus primus Rex Poloniae Isabellae Reginae Hungariae. Aggódik értük, reméli, hogy hamarosan biztonságban lesznek. A költözéshez küld 12000 aranyat magyar érmékben. A magyar előjáróknak is ír, kéri őket, hogy segítsék az átmeneti időszakban. Datum Cracoviae II Mensis 8bris Anno Domini 1542.

N. 118. K: 223: List tegoz do Petro Petrowicza. Petro Petrowicz Sigismundus primus Rex Poloniae. Tudja, hogy mekkora segítségére van Izabellának, melyet az ő nevében is megköszön. Gondoskodjon róla, hogy a 12 ezer arany Izabella rendelkezésére álljon mind katonákra mind egyéb szükségére. Kísérja Izabellát a költözés során. Cracoviae d. mensi 8bris anno domini 1542.

N. 119. K: 224: List tegoz do Izabelli. Sigismundus primus Rex Poloniae Isabellae Reginae Hungariae. Megkapta a levelet, amiben a lovakkal kapcsolatos problémáról írt. Megismétli, hogyha Izabella mégis inkább Lengyelországba jönné, akkor Zsigmond király tárt karokkal várja. Ha úgy dönt, hogy Magyarországon marad, akkor is írja meg, hogy hol fog lakni. Datum Cracoviae 3. mensis 9bris 1542.

N. 122. K. 232. List tegoz do Izabelli z. Krakowie 17 9bris 1542. Isabellae Reginae Hungariae. Sigismundus Primus Rex Poloniae. Megkapta a levelét, amiben újabbnéhezésegekről számol be az utazás során, mg megérkezett Gyalu várába. Vagy menjen tervezett helyére, vagy inkább egyenesen jöjjön Lengyelországba. Datum Cracoviae 17. 9bris Anno Domini 1542.

N. 129. K. 245. Sigismundus primus Rex Poloniae Georgio Monacho Episcopo Vararadiense[!] REGNI Hungariae THESAURARIO. Ha nem kapott volna privát leveleket a dologról, sosem akarná elhinni a hírt, hogy György barát nem kellő tisztelettel bánik az özvegy királynéval és kisfiával. Tartozik irántuk ugyanazzal a hűséggel, mint egykori János király iránt tartozott. Gondoskodjon róla, hogy a királyné biztonságban legyen és biztos helyre költözzön. Datum Cracoviae III [a hónapnak hely kihagyva, de nem írták be] MDXLIIo. Az utána következő levél december 3.-ról datálódik, a rá következő pedig dec. 11.-ről, így minden valószínűség szerint ez is december 3-i levél.]

N. 133. K. 248. List tegoz do królowej Wegierskiej Izabelli. Zapraszaia na wesele Syna swego na 6. Maia 1542. Sigismundus primus Rex Poloniae Isabellae Reginae Hungariae. Serenissima Princeps Filia Nostra Charissima. Iam Dius certus Nuptiis praefixus est sexta maii, nisi quod impedimentum

accideritejusmodi quamobrem in aliud tempus necessaris foret prorogandus quam quidem nisi grave quoddam et inevitabile esse oporteret, ad has itaque Serenissimi Filii Nostri Nuptias Maestatem Vestram invitamus, atque ab ea petimus ut eas praesentia sua honestare ne gravetur. Quod restat optamus maestatem vestram etc. Datum Cracoviae XXII Novembris MDXLII. (a közeli levelekben meghívja a családtagokat, előkelőségeket, sőt a N. 135. levélben nov. XIX. dátummal meghívja a török császárt is.)

N. 138. K: 257. Sigismundus primus Rex Poloniae ad Duces Minsterburgiensis ad Episcopum Wratislawinesem, ad Petrum Petrowicz. Esküvői invitálás Zsigmond Ágost ifjabb király és habsburg Erzsébet menyegzőjére. Cracoviae Die ... [hely kihagyva, nem írták be] Novembris MDXLII.

N. 139. K: 251. List tegoz do Maryi Wegierskiej. Sigismundo primus Rex Poloniae Mariae Reginae Hungariae. Megkapta a levelét, amelyben Mária tájékoztatja, hogy a Dán király nem törekszik a békére. Pedig Zsigmond nem törekszik másra, mint hogy Mária elsimítsa az ügyeket a dánokkal. Cracoviae XVI Novembris MDXLII. (A környező levelekből az látszik, hogy mind Mária, mind Keresztély dán király a másikat hibáztatja, hogy nem jön létre a béke...)

N. 146. K: 263. List Zygmunta Augusti do Marii Królowej Wegierskiej. Sigismundus Augustus Rex Poloniae Mariae Reginae Hungariae. Zsigmond Ágost magára vállalja, hogy meggyőzi atyját, hogy továbbra is járjon közben a dán király és Mária közti vita elsimításában. Datum Cracoviae XI. januarii MDXLIII.

N. 148. K: 268. Koselstwo do Marii po Ludwiku Królu Wegierskiem pozostaley: Wdowy przez Krzystofa Konarskiego. Legatio ad Mariam Reginam Hungariae Viduam Regis Ludovici per Turcos occisi data Cristofforo Konarski Pruteno 10. Januarii 1542. A dánokkal való megegyezésre törekvés pontjai.

N. 185. K: 389. Instrukcja Antonium Wrantiuszowi postanemu do Izabelli do Ferdynanda w Kriteriu 1543. Instructio ab Isabella Hungariae Reginae ad Ferdinandum Regem data Antonio Vrantio Praeposito Transilvanianse in Aprili 1543.

N. 186. K: 391. Legatio a Regina Hungariae Isabella ad Sigismundum Regem Poloniae. Antonio Vrantio Praeposito Transilvaninense data.

N. 190. K: 400. List tegoz do Podlowodzkiego. Joannes Oczieski Lupo Podliodowski. Cesarz Turecki powrócić z Węgier do swego kraiu, zostawiwyzy tam 100000 Wojska. Datum 4 9bris anno Domini 1543.

N. 202. K: 420. List tegoz (króla Zygmunta) do Izabelli. Sigismundus primus Rex Poloniae Isabellae Reginae Hungariae. Már választott arra a levélre, amiben a kincstárnokra panaszkodott izabella és hogy mit lehet tenni. Ha még valami van, maire nem emlékszik a király, azt írja meg újra, mert most nem tud bemenni Krakkóba a pestis miatt, és nem tudja kikerestetni. Ex Wielawies 24. 9bris Anno Domini 1543.

N. 206. K: 424. List tegoz do Izabelli. Sigismundus primus Rex Poloniar Isabellae Reginae Hungariae. De arcibus Czyczow et Baltha quas recuperare pro suis Petrus Palatinus Valachia mitittur antea maestatem Vestram literas dederamus. Datum ex Wielawies 20 Xbris Anno Domini 1543.

281 IV RKPS. Eredetiben lehet megnézni. Az írása humanista bastardára hasonlít.

Akta za Panowania Zygmunta I. od 1540 do 1543 Roku.

Tartalomjegyzék lengyel nyelven.

N. 11. K. 30. List tegoz (Król Zygmunt) do Pio. Kmity z Wisnicza Wdy. Kark. Marsz. Krk. Posla. Pana Króla Węgier z krakowa 4 Febr. 1540. Dla Zony swej Izabelli niech Król Jan potrzebne odda zapisy. Sigismundus Primus Rex Poloniar P. Kmity de Wisnicze Palatino Cracoviense Marscalco Pol. Legato ad regem Joannem misso. Mivel nem látja, hogy a házassági szerződésben foglaltak szerint a török veszély miatt János kielégíteni Izabella anyagi igényeit, ezért javasolja, hogy a

megígért összeget helyezze el nála Lengyelországban letétbe. Datum Cracovie iii die mensis Februarii Anno domini mdxlo. Regni xxxiiiio.

N. 12. K. 32. List tegoz do Króla Wegier. Sigismundus primus Rex Polonie Joanni Regi Ungarie Dalmatie Croacie. A követén, Joannes Wilamowskin keresztül adjon neki választ János király. Datum cracovie, Undecima die mensis Februarii, Anno domini MDXLo. Regni vero nostro quadragesimo.

N. 29. K. 80. List tegoz do jana Króla Wegier. Sigismundus primus Rex Polonie Joanni Regi Ungarie. Sürgeti, hogy követ útján tájkozta, hogy állnka a tárgyalásai a törökkel. Datum cracovie XX Februarii Anno Domini MDXLo.

N. 31. K. 82. List tegoz do Króla Jana. Sigismundus primus Rex Polonie Joanni Regi Ungarie. A román vajda követe arról tájékoztatta, hogy több erdélyi várat feladott Péter vajda, és János kezére jutott. Ez nem illendő dolog egy keresztény királynak, hogy hittestvérétől hódítson el a másbitűekkel szemben. Datum Cracoviae xxii Februarii Anno Domini MDXLo.

N. 32. K. 83. List tegoz do Izabelli Królowej Wegry. Sigismundus primus Rex Poloniae Isabelle regine Polonie Ungarie. A követtel küldött levélben foglaltakat teljesítve biztassa férjét arra, hogy halgasson Zsigmond király tanácsára. Datum Cracovie xx Februarii Anno domini MDXLo.

N. 37. K. 101. Posla dla Izabelli przez Jana Króla Wegier zapewniony. Dos Isabelle regine per Joannem Regem Hungaire in Ungaria assignata. Részletes felsorolás mely városok, mely bnyajogok stb. Datum Budae in dominica reminiscere Anno Domini 1540. Regnorum vero nostrorum xiiiio. Joannes Rex manu propria.

N. 38. K 104. List Króla Zygmunt do Królowej Wegry. Sigismundus primus Rex Poloniae Isabelle filie sue Regine Ungarie. Írt János királynak, hogy ne vegye rossz néven, hogy a hozomány késik, amelyet 8, de legfeljebb 15 napon belül eljuttat Kassára. Datum Cracovie xiii Aprilis[!] 1540.

N. 39. K. 109. Zrzeceznii sie wszelkniej sukkcessyi przez Jana y Izabella uczynione. Renuntiatio successionis ac iuris per Joannem regem et Isabellam reginam Ungarie. Datum Budae in Dominica Reminiscere. Anno Domini 1540. Regnorum nostrorum anno xiii. Joannes Rex manu propria.

N. 40. K. 106. Sposób Przysceigi w Zamkach Wegierskich wypaszczonych na Rzecz Królowej. Formula iuramenti arcium pro Reginali maestate accipiendarum.

N. 41. K. 107. Instrukcja Ja. Sbyskiemu wyznaczonemu do tego dziela. Instructio data Joanni Sbaski Decano Cracoviense Secretario regio in Ungariam misso ad Joannem regem et Isabella reginam Ungariae.

N. 42. K. 107. Zapomienie Posagi Izabelli. Ratificatio dotis et contradotis Isabelle regine Ungarie. Zsigmond király részéről. Datum Cracovie feria quarta magna.

N. 43. K. 108. Plenipotencia Do. Sbauski Data accipiendi iuramentum a prefectis Castrorum Ungarie. Zsigmond király felhatalmazása követének, hogy az esküt a városok a kezébe mint a király képe letegyék. Datum Cracovia ferie quart magna Anno Domini 1540.

N. 44. K. 109. List Króla Jana do Zygmunta I w marcu 1540. Joannes Rex Ungariae Sigismundo rege Polonie. Köszöni, hogy Zsigmond közben akar járnai a Ferdinánddal való békeszerzésben, de nem ért vele egyet, hogy hibázott, amikor nem hirdette ki a békét. Jánosnak megvannak a maga okai, hogy így tett, és ezt látta jónak. Más embereitől tudja, hogy mit intézett Laski a török császárnál. Bude octava die Marcii 1540. regnorum nostrorum 14. Joannes rex manu propria.

N. 70. K. 157. List tegoz (Król Zygmunt) do Jana Króla Wegier. Sigismundus primus Rex Poloniae Joanni regi Ungarie. Zsigmond köszöni Jánosnak az Izabelláért tett fáradozásait, amelyekről Piotr Kmitán, követén keresztül értesült. A dos és contrados ügyében: az esküleveleket a városoktól, falvaktól minél hamarabb szeretné megkapni. Jól tette János, hogy a Ferdinánddal való tárgyalások alakulásáról hamar értesítette őt. Datum Cracovie xxiv Aprilis[!] Anno Domini MoDoXIio.

N. 71. K. 158. List tegoz do Królowej Izabelli. Sigismundus primus Rex Polonie Isabellae regine Polonie. Írt a magyatr királynak, hogy a hozomány és a paraphernalia időre kitűzött részét nem tudja megküldeni, de elnézést kér és 8-15 napon belül Kassára küldi. Piotr Kmita nem ért rá, de hamarosan indul. János küldjön vki felhatalmazottat, aki nevében a Zsigmondtól küldött pénzt,

kincseket átveszi. Datum Cracovie xiva Aprillis Anno domini MDXLo. A másolómegjegyzése a levél után apró betűvel: hic ponatur epistola regis Sigismundi patris ad isabellam reginam Hungarie quo incipit: ex illustri et magnó patro kmita: quo est infra folio b hinc tercio ad talem signum: (egy kör vízszintesen és függőlegesen is áthúzva, mint egy célkereszt). Az a bizonyos levél a kódex N. 75. a 163-164. oldalkon.

N. 73. K. 160. Sigismundus primus Rex Polonie Mathie Loboczki. A másoló megjegyzése mellette: Polonus is erat, sed in Ungaria ducta illic uxore, domicilium fixerat. Datu Cracovie xv Aprillis Anno Domini MDXLo. Regni nostri xxxiv.

N. 75. K. 163. List tegoz do Izabelli Królowej Wegr. Sigismundus I Rex Polonie Isabelle Regine Ungarie. A küldöttje a misericordia vasárnapján érkezik, hogy kezébe letegyék az esküt a városok és falvak. Ha János király nem is lesz éppen Budán, gondoskodjon róla, hogy kapitányai szabályosan járjanak el. A kijelölt Szent György napra nem tudja elküldeni a dos és a paraphernalia maradványát, ezért a nevében kérjen elnézést Izabella. Hebdomada napjára igyekszik küldeni. Datum Cracovie xxiii Aprillis Anno Domini MDXLo.

N. 82. K. 175. Umowy miedzy Poslami Ferdynanda i Izabelli Królowej zawarte w Budzie. Acta ad veterem Budam inter Commissarios regis Ferdinandi et Isballae Reginae Ungarie. A tárgyalások lefolyásáról szóló beszámoló.

N. 83. K. 183. List Senatorów Wege. Do Zygmunta I. D. 27 9bris 15450. Wzywaja jego pomocy. Sigismundo primo regi Polonie Petr. Petrowit Comes Temesiensis, Valentnus Tewrek de Enning comes, Georgius Monachus Episcopus Varadiensis et ceteri Consilarii regni Ungarie. A másoló megjegyzése a végén: Hic ponatur Responsum prima regis Ferdinandi Date Andrea Czarnkowski.

N. 84. K. 187. Sigismundo primo regi Polonie. Andreas Czarnkowski Scolasticus Cracoviensis orator ad regem Ferdinandum ac ad Isabellam regiam Ungariae missus. Datum in Nova Civitate Austrie nona novembris Anno Domini 1540.

N. 85. K. 190. Sigismundus primus Rex Polonie Andreas Czarnkowski orator. Datum Bude xxiii novembris Anno Domini 1540.

N. 86. K. 199. List Cesarza Tureckiego do Mieszkanców Siedmiogr. Cesar Turcorum Inhabitantibus Transilvanie.

N. 87. K. 200. Ferdinand Romanorum Ungarie Bohemie Rex Sigismundo primo regi Polonie. Datum in nostra Civitate Nova Austrie Xii Decembris Anno Domini 1540.

N. 88. K. 212. List. Pio. Poremskiego Sekre. Izabelli do Bony Sfortii. Bone Sffortie Regine Polonie Petrus Poremski Secretarius Isballe regine Ungarie. Verbóczy István egyedül ment Budára. A pécsi János pöspök az óton betegségbe esett és hazatérve meghalt. A királyné a vízkereszt utáni első vasárnapra általános országgyűlést hívott össze. Bude xxiv Januarii 1541.

N. 91. K. 217. List Króla Zygmunta do Izabelli Krol. Weg. Sigismundus primus Rex Polonie Isabelle filie Regine Ungarie. Költözzön Trencsénbe. Czarnkowski küldi segíteni. Datum Vilne xxv mensis Decembris MDXL.

N. 92. K. 220. List tegoz do Stef. Werbeutza kancel. W Wegrzech. Sigismundus primus Rex Polonie Stephano de Verbuwtz Cancellario regni Ungariae. Ahhoz képest, hogy Werbóczy azok között volt, akik szorgalmazták Izabella Jánossal való házasságát és még a menyasszonyért jött küldöttségnek is része volt, most nagy veszélybe látszik sodorni Izabellát és kisfiát, akikért a király aggódik és biztonságban akarja tudni őket. (Nyilván azzal, hogy Budán tartják őket.) A 279-es kódexben hasonló módon fogalmaz az Ad Senatores levélben. „Nunc eam Bude conclusa esse et obsidione premi, dolentius ferimus quam credi possit. Nam ut nichil sit ei aliunde periculi, tamen ut sunt imbecille mulieres, et infantes pueri timido ingenio, veremur ne terror iste armorum et sonitus machinarum enearorum aliquod saluti eius discrimen adferat.” Datum Vilne 25 Decembris Anno Domini 1540.

N. 93. K. 221. List tegoz do Piotra Petrowicza, Tewrecka, Walentego, Jerzego Monacha Podskar. Sigismundus primus Rex Polonie Petro Petrowitz, Tewrek Valentin, Georgio Monacho Thesaurario. Itt is megismétli, hogy a tudatlan asszony és a gyenge gyermek nem a fegyverzörgés közé való,

kifejezi aggodalmát és felháborodását e miatt. Kéri, hogy enmgedjék Izabellát lengyelországba jönni hozzá, vagy legalább valami biztonságosabb helyre. Kassát javasolja. Datum ut supra. Vilne 25 xbris Anno Domini 1540.

N. 94. K. 223. Sigismundus primus Rex Polonie Andree Czarnkowski Scolastico Cracoviense. Menjen segyteni Izabellát a Kassára költözésben. Datum Vilne xxvia Decembris Ann Domini MDXLo. Ad Mandatum regie Maiestatis proprium.

N. 95. K. 295. List Baszy Hetmana do Izabelli. Spierze na Poslugi Król. Jej syna. Bassa Campiductor Isabelle Regine Ungarie. Kész nagy haddal Buda ellen vonulni, hogy azt János Zsigmond számára megvédje, s jobban szolgálja t, mint atyját szolgálta. Ex Ezeck. 154 ... nincs pontos dátum sem aláírás.

Ez már a kódex olyan részében van, amelyet másik kéz másol. A kéz ugyanaz az íráskép, mint a 279 IV Rkp összeírója szerintem.

N. 203. K. 497. List tegoz (Król Zygmunt) do Izabelli Król. Isabellae Reginae Ungariae Sigismundus Primus Rex Poloniae. Mielőtt Csicsó (Cziczono) és Bártfa (Baltha) városok visszafoglalására Péter román vajdát elküldené, Zsigmond megpróbálja lebeszélni erről. Datum ex Vielawies xxa Decembris Anno Domini MDXLiio.

N. 207. K. 502. Goselstwo Izabelli Królowej przez Anto. Wrantiusza do Kró. Rzym. Ferdynanda w Kuritniu. 1543. Instructio ab Isabella Hungariae Regina ad Ferdinandum Romanorum Regem data Antonio Wrantio Praeposito Transylvanensi in Aprili 1543. Ugyanaz, mint a 280 IV Rkp N. 185. dokumentuma.

N. 209. K. 506. Odpowiedz Senatorów Węgierskimu. Responsum a Rege Sigismundo primo datum Hungaris Consiliariis.

N. 210. K. 508. Poselstwo Wegrzach do Król. Zygm. Przez Wrantiusza. Legatio ad Sigismundum Regem Polonie a Consiliariis Regni. Nem tagadhatja a király sem, hogy mekkora szükség van most Izabella és kisfia megvédésére. Ők az ország szűkös állapota ellenére megteszik a tőlük telhetőt.

N. 214. K. 515. Janicki epithalamiuma Zsigmond Ágost házasságára. - nyomtatásban is megjelent.

N. 215. K. 535. Jerzy Sabini versei ugyanarra az alkalomra. - nyomtatásban is megjelent.

282 IV Rkps. Eredetiben nézhető meg.

Tartalomjegyzék lengyel nyelven.

N. 32. K. 123. Occlusio vie mercatoribus in Hungariam et Slesiam Sigismundus rex Polonie. Invocavit Anno Domini MoDoXXXViii. Regni nostri trigesimo secundo.

K. 139. Ad Ioannem Regem Ungariae. Béküljön ki a románokkal.

N. 35. K. 141. Sigismundus rex Polonie Ferdinandum Romanorum regem. János királlyal kössön békét, hogy közösen inkább a török ellen használhassák erejüket. Datum Cracoviae die XIXo Augusti 1538.

N. 54. Legatio ad Ferdinandum RomanorumHungarie et Bohemie regem a Serenissimo Sigismundo eius nomine primo rege Polonieper Magistrum do. Ioannem de Tanczim Castellanum Voymen. Marsalcum Curie Regie et per Venerabilem Jo. Vilamowski cantorem Cracovie Secretarium regium facta. 1539. A sziléziai és Mo-i kereskedelem újraindításáról. Vö. N.32. feloldása.

N. 56. K. 263. Concordia inter Ferdinandum et Joannem Reges Ungariae. A váradi békeszerződés. Datum Waradini in festo Beati Mathiae Apostoli, Anno domini Millesimo quingentesimo et trigesimo octavo.

N. 57. K. 289. Contractus matrimonii inter Isabellam et Joannem regem Hungariae. 1539 prima Februarii. - megtalálható másik másolatban a Teki Naruszewicza 56. kötetében.

N. 58. K. 299. Oratio concluso Isabelle matrimonio Dicta per Reverendissimum Samuelem Macieowski episcopum Chelmensem vicecancellarium. - megtalálható másik másolatban a Teki Naruszewicza 56. kötetében.

N. 59. K. 301. Sponsalia

- N. 60. K. 301. Sponsalia
- N. 61. K. 305. Instructio data legatis ad Joannem regem cum sponsa ituris.- megtalálható másik másolatban a Teki Naruszewicza 56. kötetében.
- N. 69. K. 343. Responsum a Sigismundo rege Francisco de Frangepanibus archiepiscopo Colociensi oratori Joannis regis. Datum Cracoviae Die 27 Novembris 1539 Per. Do. Samuelem Macieiewski Vicecancellarium - megtalálható másik másolatban a Teki Naruszewicza 56. kötetében.
- N. 70. K. 355. Legatio ad Joannem regem Hungariae Data magnifico Petro Kmitae de Vinicze Palatino et Capitaneo Regni Marscalco Ultima Decembris 1539.- megtalálható másik másolatban a Teki Naruszewicza 56. kötetében.
- N. 72. K. 375. Legatio data Jacobo Vilamowski ad Joannem regem Hungariae. Datum Cracoviar 7 Julii 1539. - megtalálható másik másolatban a Teki Naruszewicza 56. kötetében.
- N. 73. K. 377. Poselstwo do Czara Tureckiego, Soboczkiemu dane, 22 Decembris 1539. lengyelül majd ua.
- N. 74, K. 389. latin nyelven is. Békét javasol János és a szultán illetve a román vajda között. Felajánlja közvetítését.
- N. 82. K. 443. Inscriptio dotis et contradotis Serenissime domine Isabelle in Hungaria per Serenissimum Dominum regem Hungarie. 22 febr. 1540. Datum Bude in dominica reminiscere anno domini milesimo quingentesimo quadragesimo, regnorum vero nostrorum xiiiito Joannes Rex Manu propria. - megvan másik másolatban a Act. Tom. 281. kötetében.
- N. 83. K. 447. Sigismundus Rex Pater Isabelle regine Hungarie filie sue. Datum Cracovie xiiii Aprillis 1540. - megvan másik másolatban a Act. Tom. 281. kötetében.
- N. 84. K. 448. Renuntiatio omni iuri et successioni in bona Per Srma. Isabella Reginam Hungariae. - megvan másik másolatban a Act. Tom. 281. kötetében.
- N. 87. K. 450. Formula iuramenti arcium etc. - megvan másik másolatban a Act. Tom. 281. kötetében.
- N. 100. K. 496. Isabelle Regine Ungariae Sigismundus Rex pater filiae sue. Maiorem quid dici queat animo voluptatem cepimus ex laetissimo nunctio de Nepote nobis, Maestatis vero vestre filio nato, ea nichilominus salva ac incolumi. Deo gratias egimus et acturi semper sumus, qui tanto nos gaudio cumulaverit. Quem etiam precamur, ut filiolo huic Maestatis vestre, nepotulo nostro suavissimo diuturnam incolumitatem faelicitatemque largiatur, ad singularem nostram consolationem et reipublice christiane utilitatem. De statu Maestatis vestre cupimus quam sepissime fieri certiores quem illi prospere semper optamus. Vilne 1 Augusti 1540.
- N. 101. K. 496. Eidem regine filie sue Sigismundus Rex pater Sue. Amennyire örvendett az unoka születésének híré, annyira szomorúan hallja, hogy János király beteg. Követeket küld, hogy gratuláljanak Izabellának, és ha felépül, Jánosnak is: Kmita lesz a küldött. Vilne vi augusti 1540.
- N. 102. K. 498. Petri episcopo Cracoviensi Sigismundus Rex I. Köszöni, hogy követet küldött és vette a gratulácót. A keresztségben a két apa nevét adják a gyerekek. Kéri, hogyha a legrosszabb bekövetkezik, és János király meghal, intézkedjen Izabella és a fiú érdekében. A római királynak még nem ír semmit, biztosabban akar tudni, kivár. Vilne xi augusti 1540.
- N. 103. K. 500. Isabelle Regine Hungariae Sigismundus pater rex filie sue. Nagy öröme volt a fiú születésében, de mély szomorúsága János király betegségének, majd halálának híre. De Isten kegyes volt hozzá, hogy előbb adta a kisfiút, és csak utána vette el a férjét, így van akibe szeretetét öntse. Vilne xii augusti 1540.
- N. 104. K. 503. Petro Petrowicz a Zapola Comiti Themesiensi et fratri Georgio episcopo Varadiense Thesaurario Consiliariis Regni Hungariae. Értesítésük János király haláláról nagy fájdalmat okozott neki. A gyermekről és Izabelláról gondoskodni kell, szerinte térjenek vissza az ő atyai gondoskodásába. Izabella vigasztalására és a dolgok intézésére küldi Piotr Kmitát Budára. Datum Vilne die xii Augusti 1540.
- N. 105. K. 505. Petro Kmita de Visnicze Palatino et Capitaneo Cracoviense Regni nostri marsalco ac Scepusiensis Colensi et Premisciensi Capitaneo. Minthogy János király meghalt, menjen

Izabellához, mérje fel a magyar királyság helyzetét, tudja meg, mi Izabella szándéka. Vilne ci augusti 1540.

N. 106. K. 507. Legatio ad Reginam Isabellam Domino Palatino Cracoviense data.

N. 107. K. 510. Eidem Palatino Cracoviense Sigismundus Rex. Vilne xii augusti 1540.

N. 108. K. 511. Petrus Kmita de Vinicze Palatinus Cracoviensis Bone Regine Polonie. Datum Premislie xix agusti anno domini MDXL.

N. 109. K. 515. Io. Vilamowski episcopo Camenecensem Sigismundus rex. Közli, hogy elküldte Piotr Kmitát Izabellához, hogy vigasztalására és segítségére legyen. Vilne 19 Augusti 1540.

N. 114. K. 522. Legatio ad Solomonem Cesarem Thurcorum Iacobo Vilamowski data. Vilne, Augusti 1540. Post mortem Joannis regis Hungaire facta. Lengyel nyelven.

N. 115. K. 527. Petro Petrowicz de Zapola Comiti Themesiense et Georgio episcopo Varadiense thesaurario Sigismundus Rex. Fél, hogy Mo-on polgárháború törhet ki, amiből a török fog hasznot húzni. Tárgyalás ótján, ne fegyverekkel próbálják megoldani a helyzetet. Őt lánya és unokája, illetve saját országának közelsége a konfliktushoz is aggasztja. Datum Vilne die prima octobris 1540.

N. 116. K. 530. Isabelle Regine Ungarie Sigismundus Rex pater filie sue S. D. A késő válasz oka az volt, hogy szinte egyszerre érkezett meg a János betegségéről, illetve haláláról szóló levél, biztosat végül is csak Kmitán keresztül tudott meg. Ferdinánd bejelentkezett a magyar trónért. Izabella örökségével költözzön Trencséne vagy más biztos helyre, ami a dotalitium alapján az ő birtoka. A tárgyalások idejére Ferdinánddal menjen Tokajba vagy másik erősségbe lakni. Tájékoztassa terveiről ő mindent meg fog tenni Izabella kényelméért. Datum Vilne die penultima Octobris 1540.

N. 117. K. 533. Bona Izabellának. Bons Regina Polonie Isabelle Regine Hungarie filie sue S. D. Mivel többek betegség miatt akdályoztatva voltak végül is Czarnkowskit küldtik Izabellához követnek, hogy részvétet nyilvánítson nevükben. A maguk részéről tanáccsal, gondolattal és tettel is segíteni fogják az ő és fia, illetve Magyarország ügyét. Vilne die 1 Octobris 1540.

N. 118. K. 534. Georgio episcopo Varadiense thesaurario (Zsigmond király). A római király követe Budát kéri, s tudják, hogy a török sincs messze, ezért félti a lányát a közelgő háborútól. Azt tanácsolja, hogy Izabella költözzön el, a tanácsosokra bízsa, hogy melyik várat találják erre alkalmasnak. Datum Vilne die penultima Octobris 1540.

N. 119. K. 536. Isabelle Regine Hungarie Ferdinandus, Romanorum, Hungarie et Bohemie rex. Együttérzését fejezi ki János halála miatt. Inti Izabellát, hogy a Jánossal kötött békeszerződés pontjainak betartására legyen kész, hogy Ferdinánd fegyveres erő nélkül vehesse át Budát. A küldött fővezér Buda átvételére Leonardus de Wells báró lesz. Izabella atyjától is kapott levelet, ésegyetért vele, hogy Izabellának biztos helyre kell költöznie. Izabella mondja meg, hogy hova akar menni, Ferdinánd segíteni fogja az átmenetben. Datum in Nova Civitate nostra ixa Septembris 1540. Regnorum nostrorum Romanorum xo. Aliorum xiiito.

N. 120. K. 539. Regi Ferdinando (Zsigmond király). Követet küld hozzá, hogy Izabella sorsáról költözéséről tárgyaljanak. Vilne Va Septembris 1540.

N. 124. K. 551. Ferdinando Regi Sigismundus rex Polonie. Megköszöni az Izabella iránt tanúsított jóindulatát. Kéri, hogy a királynéi javadalomból ítélje Izabellának Trencsényt, hogy odaköltözhessen. Vilne ultima octobris 1540.

N. 122. K. 541. Cesari Catholico Carolo Sigismundus Rex Polonie S. D. Kb. ugyanaz, mint az előbbi levél Ferdinándnak, Izabella sorsáról. Járjon közben, hogy Izabelláról jól gondoskodhassanak. Vilne xiii octobris 1540.

N. 123. Responsum Sigismundo de erberstein Oratori Regis Ferdinandi datum. Vilne die xiiita octobris 1540.

N. 124. K. 557. Legatio nomine Isabelle regine Hungarie ad Ferdinandum Romanorum regem.

N. 125. K. 557. legatio ad Ser. Do. Isabellam Hungarie Reginam viduam et ad Consiliarios Ungaricos. Iia octobris 1540.

- N. 126. K. 561. Legatio ad Serenissimum Ferdinandum Romanorum Hungarie Bohemie regem Data Do. Andreae Czarnkowski, oratori regio qui ad Reginam Isabellam Budam vadens, descendere Viennam cum hac legatione iussus est. Data Vilne iia octobris 1540.
- N. 127. K. 571. Ferdinandus Rex isabelle Regine Hungarie. Kb. ugyanaz, mint korábban: tartsa magára nézve kötelezőnek a váradi béka pontjait, hagyja el Budát. Datum in Civitate nostra Nova die secunda mensis Septembris. Anno domini MoDoXXXXo. Regnorum nostrorum Romani decimo, aliorum vero decimo quarto.
- N. 128. K. 574. Isabelle Hungariae regine Liber Baro in Ffels. Datum ex Castris Regiis Strigonii die quinta Mansis octorbris Anno Domini MDXL. Szolgálatait ajánlja neki. Ferdinánd parancsára mindenben a rendelkezésére áll, segít neki a költözés védelmében.
- N. 129. K. 576. Regi Polonie Sigismundo primo Consiliari Hungarie. Petrus Petrowitz comes Themesiensis, Valentinus Terek de Ermingk comes, Georgius Monachus episcopus Varadiensis, Ceterique Consilarii. Datum Bude 21 die mensis novembris. Anno Domini Millesimo quingentesimo quadragesimo.
- N. 130. K. 500. Consiliariis Regni Hungariae Steffanus de Werbecz cancellarius, Joannes de Czerk episcopus quineeclesiensis. Datum Constantinopoli xviidie octobris Anno domini MDXL.
- N. 131. K. 501. Ad Bassam hungarie proceres.
- N. 132. K. 503. Baronibus Regni Hungarie Imperator Turcorum Sultan Suleman. Kezdeté: Excellentibus nationis messie hiesu et magnis nobilibus generationibus Iesu natorum Regni Hungariae domino Ban Castelli de Temssvar, et inferioris Territorii Capitaneo Domini Petro Petrowitz, et domino Capiti Thesaurario nec non Domino Episcopo Castelli de Warad, atque domino Ban Turek balent... Datum in meis kalendis Lune de Gvmanskl enel. Anno 946. In honorata sede Constantinopolis.
- N. 133. Legatio ad Regem et Reginam Polonie data Ladislao de Hews nomine Reverendissimi in Christo patris Domini Francisci de Frangepanibus Archiepiscopus Colocensis et episcopi Agriensis et nomine domini Petri de Perenn comitis perpetuus comitatus Abauiwariensis. Dicta Vilne xxa octobris 1540. Date Agrie xa Septembris 1540. Agriensis manu propria.
- N. 134. K. 595. Reverensissimo Domino Agriensi episcopo Sigismundus Rex Polonie. Vilne die xxiii octobris 1540.
- N. 135. K. 599. Domino Agriensi episcopo Sigismundus Rex Polonie. Vilne xxiiii octobris 1541.
- N. 136. K. 601. Oratio Reverendissimi in Christo patris Domini Francisci Comitis de Frangepanibus Archiepiscopi Colocensis et episcopi Agriensis oratoris Regni Hungaire ad Cesarem electores et principes Germanie. Frangepán a császár és a választók előtt 1541.
- N. 137. K. 608. Ferdinandus Romanorum Hungarie Bohemie Rex Sigismundo regi Polonie S. D. Fráter György szerinte mind ellene, mind Izabella ellen ármánykodik, mindennek lemondja a barátot. Datum in nostra CivitateNova Austrie xii Decembris Anno domini 1540. Regnorum nostrorum Romani xo, Aliorum vero xv.
- N. 138. K. 622. legacio a serenissimo Do. Rege Polonie Sigismundo ad Ferdinandum Romanorum Regem missa. Datum Vilne xa Januarii 1541. Do. Andreas Czarnkowski scholasticus Cracoviensis hanc obivit.
- N. 139. K. 631. Legatio ad S. D. Isabellam hungarie Reginam missa. Data domino Andreae Czarnkowski Scolastico Cracoviensi Secretario regio: Vilna die xa Januarii 1541.
- N. 140. K. 639. legatio ad Ferdinandum Romanorum Hungaire et Bohemie regem. Ac ad Reinam isabellam et ad eundem Regine Consiliarios Magnifico Andreae de Gorca Castellano Posnaniense et Cpaitaneo Maioris Polonie generali data Vilne 21 februarii 1541.
- N. 141. K. 646. Instructio ad Serenissimam Do. Isbellam Hungarie Regina domino Posnaniensi Castellano data.
- N. 143. K. 655. Summa Legacionis Serenissime Do. Isabelle Hungarie Regine per Andream Magoczii allatum viii Marcii 1541 ad Reges Polonie

- N. 144. K. 657. Legatio Serenissime Do. Isabelle Hungarie Regine ad Serenissimum Regem Romanorum illius per nuntium Andream Magoczi datum 1541 Vilnam vero viia per Emericum Bebek allatam.
- N. 145. K. 662. Arces quas petit Reginalis Maestas Hungarie.
- N. 146. K. 663. Responsum Oratoris Do. Hungairae Regine Andreae a Magoch Vilne xi Marcii MDXLI datum.
- N. 150. K. 682. Bone Regine Polonie Petrus Porembski. Porembski Bonának. Izabella beteg volt, várják az olvadást, hogy utazhassanak. A török közeledik 30 ezer lóval Pest felé. Probléma van a királynéi udvar ellátásával. Datum Bude xv martii Anno domini 1541.
- N. 151. K. 689. Imperator Thurcorum Regi Stephano tocius ambitus Hungarie. Szultán István magyar királynak. Adrinopili in mense Saaban anno 947.
- N. 160. K. 728. De oppugnatione et obsidione Budensi a Germanis.
- N. 161. Andreas a Gorka etc. Bone regine Polonie. Gorka Bonának sz ostromról. Pestis tört ki, amiben többek között a királynő udvarhölgyei közül az a szűz, aki az egykori nádor lánya volt a mazóviai hercegnőtől, szintén meghalt. Date Nova Civitate Austrie die Octava Augusti Anno a Christo nato MoDoXLio.
- N. 162. K. 757. Andreas a Gorka Castellanus Posnaniensid Capitaneus maioris Polonie generalis Bone Regie Polonie. Date Nova Civitate die xxix Augusti 1541.
- N. 163. Sigismundus Rex Polonie Andreae de Gorka Castellano Posnaniense. Vilne xi Septembris 1541.
- N. 164. K. 781. Isabella regina Hungariae Joanni a Tharnow Castellano Cracowiense. Izabella Tarnowskinak. Datae in Arce nostra Lippenses in festo sancti Lucae Evangelistae. Anno domini MoDoXLio.
- N. 167. K. 791. Ad Ioannem Antonium De Cassovia Medicum De Buda per Turcos occupata Clemens Janicius Poeta laureatus. - nem fotózom be, mert letölthető a Teki naruszewicza gyűjteményből.
- N. 168. K. 799. Cantio de Hungaria occupata. Lengyel nyelven.
- N. 169. K. 803.** Bone Regine Polonie Petrus Porembski Secretari. Porembski Bonának. Datum Lippe feria secunda proxima post festum S. martini episcopi 1541.
- N. 170. legatio Antonii Wrantii Prepositi Transilvaninsi per Ser. Isabellam etc. et Consiliarios Hungarie. Ad Archiepiscopum ad paltinum Cracovinsem et Bonarum. Die 24 decembris 1541 Cracovie habita. Verancsics
- N. 171. Responsum Wrantio. Verancsics
- N. 172. Sigismundo Rei Polonie Archiepiscopus Paltinus Cracoviensis Zupparius. Cracovie 4 Januarii Anno domini 1542.
- N. 173. Antonius Wrantius Bone Regine. Cracovie iii die mensis Januarii MDXLII.
- N. 174. Que Zienowicz nomine Ser.me Dom.e isabelle Hungarie Regine Sacre Maestati Regie Polonie ex Hungaria veniens retulit ea hic descripta. (November 18-án ért vissza.)
- N. 175. K. 825. Litere Imperatricis Turcarum.
- N. 184. K. 851. Sigismundus rex Polonie Isabelle regine Hungarie filie sue. Leszczynskit küldi követként hozzá. Datum Cracovie xiii Septembris 1542.
- N. 185. K. 854. Sigismundus Rex Polonie pater Isabelle Regine Hungarie filie. Datum Cracovie ii octobris 1542.
- N. 186. K. 856. Sigismundus Rex Polonie Petro Petrowicz Datum Cracovie 2 Octobris 1542,
- N. 187. K. 857. Sigismundus Rex Polonie Ser.me Isabelle Regine Hungarie filie. Cracovie iia Novembris 1543.
- N. 188. K. 858. Sigismundus Rex Polonie Isabelle Regine Hungarie filie sue. Datum Cracovie xvii Novembris 1542.
- N. 190. Georgio Monacho Episcopo Varadiense Thesaurario. (Zsigmond király) Cracovie iii Decembris 1542.

- N. 195. Sigismundus Rex Polonie Isabelle Regine Hungarie. Esküvői megívás Zsigmond Ágost menyegzőjére. Datum Cracovie xxii novembris 1542.
- N. 198. K. 876. Marie Regine. A dán királlyal kapcsolatos tárgyalások nem haladnak. Cracovie xvi Novembris 1542.
- N. 201. K. 882. Sigismundus Filius Rex Mariae Regine Hungarie. Megígéri, hogy Mária javára közbenjár apjánál. Datum Cracovie xi januarii 1543.
- N. 204. K. 887. Legatio ad Mariam Reginam Hungarie viduam Regis Ludovici per Turcos occisi. Data Cracovie x januarii 1543. Christophoro Conarski Prutheno.
- N. 210. K. 917. Responsio a rege Sigismundo patre datum nuntio Regine Ungarie isabelle. Antonio Wrantio Cracovie in Julio 1543. Verancsics Izabella nevében
- N. 220. Poselstwo Izabelli do Ferdynanda prez Mat. Wolskiego. Cesari Catholico Carolo quinto Sigismundus primus Rex Polonie. Datum varshovie penultima Aprilis Anno 1544.
- N. 221. K. 970. 2 Junii 1544. Legatio ad Regem Roanorum a Domina isabella vidua Regina Hungarie data Nobili Martino Volski. Qui hanc legationem duxit coram Ferdinando et coram eius fratre Cesare Carolo quinto.
- N. 222. K. 970. Responsum a Carolo Cesare et Ferdinando rege Romanorum datum Martino Volski nuncio Isabelle regine Ungarie Spire in Comitii scde Junii 1544.
- N. 225. K. 1007. List Urbana Bathiani do Paw. Muranio. Urbanus Bathiani egregio Paulo Muranio de Tho Camerario salium et auri. Datum Lippe (nincs időjelzés).
- N. 226. K. 1010. Zultan Zuliman toti Transilvanie nobilibus et cunctis qui sunt in Transilvanie. Constantinopoli Mense Sylhesci.
- N. 227. K. 1012. Epistola Basse. Kezdet: Nos Michael Benkowitz alias Zulimanbek. Dátum nélkül.

3465 IV Rkps

Bona királyné levelezése az 1525-1548 közötti időből.

169-172. o. Datum Cracoviae dies v februarii 1525. Ex commissione suae regiae maiestatis manu propria. Külső címzés Broderico. Megvan másik forrásból, a Teki Naruszewiczából.

Isabella arcképéről

257-258.o. Bona Dei gratia Regina Poloniae magna dux Luthanie Russiae Prussiae Masoviae domina

Reverendissime in Christo pater sincere nobis dilecto. Accepimus et equidem grato animo quatuor simulacra missa a P[aternitate] vestra quae gratia nostra referemus per occasionem. Fuisset utem nobis pergratum si misisset a nos imaginem Illustrissimae virginis isabellae filiae nostrae charissimae. Cupimus mittat eam ad nos per commodum nuncium. Et bene ac foeliciter valeat. Serenissimisque principibus suis et reipublicae illi omni studio fide et diligentia serviat. Id quod ad officium dignitatemque senatoriam eius, pertinere videtur. Datum Cracoviae die xiiii mensis Junii Mo Do XXXvii. Ad mandatu Suis Maiestatis Reginalis proprium.

Külső címzés: Christo patri domino Joanni episcopo Culmiensi sincero nobis dilecto. XXI Junii (ami ellentmond a belső dátumozásnak)

Isabella arcképéről még ez figyelmeztető kérés két hónappal későbből, egy másik levél végén.

259-260.o. Bona Dei gratia Regina Poloniae, magna dux Lithuanie, Russie Prussie, Mazovie etc. domina.

260.o. utolsó bekezdés: Imaginem Serenissimae dominae Isabelle filie nostre charissime, qua pictori suo Paternitas vestra pingendum dedit, gratam rem nobis faciet, si ad nos quamprimum transmiserit, quam feliciter valere optamus. Datum Cracoviae die 7 Augusti Anno domini MoDoXXXVIIo. Commissio propria Sacris Reginalis Maiestatis.

Külső címzés: Reverendissimo in Christo patri domino Dantisco Episcopo Culmensi electo Ecclesiae Varmiensis sincere nobis dilecto. Xiiii Augusti (beérkezés?)

Isabella arcképe még mindig nem érkezett meg egy októberi levél utolsó bekezdése szerint.

267. o. Bona Dei gratia Regina Polonie, magna dux Lithuanie, Russie Prussie, Mazovie etc. domina.

utolsó bekezdés: Gratum autem est nobis, quam pollicetur vestra Paternitas mittere nobis velle, imaginem Serenissime Isabelle, quam cum ad nos afferetur, libenter accipimus: et cum iucunditate, dono isto paternitatis vestre perfruemur. Quam sanam et felicem esse optamus. Cracovie die xiii octobris. MoDoXXXVIIo. Commissio propria Sacre Reginalis Maiestatis.

Külső címzés: Reverendissimo in Christo patri domino Joanni Dantisco, Episcopo Varmiensi, sincere nobis dilecto. XX octobris.

Isabella két arcképe megérkezett a királynéhoz, de az egyikkel nagyon nem elégedett, és megtiltja, hogy külföldre terjessze azt Dantiscus, nehogy olyan rondának higgyék Isabellát, akik nem ismerik.

271. o. Bona Dei gratia Regina Polonie, magna dux Lithuanie, Russie Prussie, Mazovie etc. domina.

Reverendissimi in Christo pater sincere nobis dilecto. Attulit et reddidit nobis Nicolaus Nipssius binas imagines Serenissime filie nostre Isabelle: verum altera illarum, ea videlicet que a capite as pectus tantummodo facta est magis nobis placet: Altera rursus imago, est multum diversa a forma filie nostre: cum que non quadrat. Quare postulamus a Paternitas vestra, ut si quam imaginem hinc similem apud se habet, eam non ostendat, neque cuiquam extra Prussiam, et extra Regnum nostrum mittat. Ne, qui filiam nostram non norunt, talem qualem manus pictoris effigiavit esse credant. Bene valeat vestra Paternitas. Cracovie die xxviii octobris. Anno domini MoDoXXXXVII. Commissio propria Sacre Reginalis Maiestatis.

Külső címzés: Reverendissimo in Christo pater domino Joanni Episcopo Varmiensi sincere nobis dilecto. XI novembris

Teki Naruszewicza

IV 53 RKP

26. Verba invitationis ad nuptias Joannem regem Hungariae dicta: 1535. Kart. 2.

1535. in Julio v. Augusto. Zsigmond király meghívja leánya, egyben János király unokahúga esküvőjére, amelyről húsvétkor Vilniusban született egyezés, és augusztus 29-re tűztek ki megtartani. De a háborús helyzet miatt a moszkovitákkal a király személyesen ne jöjjön, csak követeit küldje. Az út előkészítéséhez szükséges titkos dolgokat a követ szóban közli.

30. Salvus conductus datus oratoribus comitis Scepusiensis a Ferdinando Hungariae et Bohemiae rege. 1535. Kart. 2.

39. Contractus matrimonialis inter Ioannem ducem Monsterburgensem, et inter virginem Christinam de Schislowiek. 1535. Kart. 3.

41. Sigismundus rex capitaneis et exercitibus in Hungaria regis Ferdinandi. 1535. karta. 1.

43. Joachimus marchio Brandenburgensis in ejus ad nuptias Cracoviam ingressu, verbis infrascriptis a Cricio episcopo regis nomine salutatus ax exceptus in campo ante urbem Cracoviensem. 1535. Karta 1.

1535. in Augusto v. 7bri. A király betegsége miatt nem tud személyesen J. elé jönni.

44. Oratio nuntii Alberti Cardinalis Moguntini in nuptiis Joachimi marchionis et Hedvigis reginula Poloniae ad Sigismundum regem dicta Cracoviae. 1535. Kart. 4.

8. oldal, a király nevében köszönti és reményét fejezi ki a jó házasságra a márkinak. Leggyakrabban a gratulatur ígét használja. Hedvighez nem beszél. Tisztán politikai beszéd, semmi a házasság szentségéről, nincs prédikációs jellege.

45. Oratio genialis in thalamo habita ab Adrea Cricio episcopo Plocensi, intra nuptiales ceremoniad Hedvigis reginula Poloniae, quae nupserat Joachimo machioni Brandenburgensi. 1535. Kart. 4.

A páli levél alaptétele, a házasság szentsége a téma, sokkal elegánsabb és érdekesebb, mint a másik beszéd. Érdemes felhasználni Izabella házassági anyagához összehasonlításként. Inti a márkit, hogy saját területén őrizze meg a kereszténység integritását, azaz ne engedje a lutheri tanításokat terjedni. Mert csak egyetlen igaz vallás van. Visszatér a páli ígéhez az egy test egy lélek tanítást parafrázálja. Jókívánságok a házasság sikerességéért. Szép beszéd.

49. Petrus Tomicki Francisco de Frangipanis archiepiscopo Colocensi. 1535.karta 1.

50. Petrus Tomicki Joanni regi Hungariae. 1535. Karta 1.

55. Petrus Tomicki Stephano Boirderico episcopo Quinqueecclesiensi et Sirmiensi. 1535. K. 1.

56. Petrus Tomicki Hungaro. 1535. Karta 1.

78. Legatio a Sigismundo rege ad Ferdianadum Romanorum, Hungariae et Boemiae regem, data Stanislao Garloni canonico Cracoviensi, secretario regio. 1535. K. 10.

97. Sigismundus rex Joanni regi Hungariae. 1535. Karta 1.

164. Copia literarum Leonis X pontificis ad Sigismundum Regem Poloniae, cui Vladislaus rex Hungariae et Bohemiae vita functus, reliquit filium Ludovicum tenera adhuc etate, quem tamen simul cum regnis dum viveret maxiope commendavit.

IV 56 RKP

17. Quietatio Joachimi junioris marchionis Branenburgensis de 5000 aureorum a Sigismundo rege acceptorum 1538. Karta 1.

54. Concordia inter Ferdinandum et Joannem reges Hungariae. 1538. Karta 13.

60. Quietatio Sigismundi de duobus millibus aureorum, pro ratha anni 1538 ad rationem dotis Hedvigis sororis, solutorum Ottoni Henrico et Philippo Bavaria ducibus. 1538. Karta 1.

72. Legatio a Joachimo marchione Brandenburgensi genero, et ab eius uxore Hedvige filia Sigismundi I regis Poloniae, ad eundem Sigismundum. 1538. kart. 4.

74. Quietatio de summa 2000 aureorum pro ratha anni 1538 ad rationem dotis Hedvigis, Sigismundi regis sororis solutorum ottoni Henrico et Philippo Bavaria ducibus. 1538. Karta 1.

75. Instructio data legatis ad Joannem regem cum sponsa ituris. 1538. Karta 1.

82. Reversales ab oratoribus regni Hungariae. 1539. Kart 5.

<http://cyfrowe.mnk.pl/dlibra/publication/16240?tab=1>

83. Contractus matrimonii inter ISABELLAM et Joannem regem Hungariae. 1539. Kart. 6.

<http://cyfrowe.mnk.pl/dlibra/publication/16240?tab=1>

85. Quietatio duorum Bavarorum de 2000 aureorum Hungaricalium. 1539. Karta 1.

86. Instructio a Sigismundo rege data legatis deducantibus Isabellam sponsam ad Ioannem regem Hungariae. 1539. Karta 2.

112. Sigismundus rex Joanni regi Hungariae. Karta 1.

134. Sigismundus rex Isabellae reginae Hungariae. Karta 1.

135. Sigismundus rex Joanni regi Hungariae. 1539. karta 1.

144. Legatio a Sigismundo rege ad Joannem regem Hungariae data Jacobo Wilanowski. 1539. karta

146. Sigismundi rex Joanni regi Hungariae. 1539. karta 2.

181. Sigismundus rex Hedvigi filiae marchionissa brandenburgensi. 1539. karta 2. lengyel nyelven az Anyaszentegyház egységéről

187. Sigismundus rex Joanni Hungariae regi. 1539. kart. 2.

188. Sigismundus rex Joanni Hungariae regi. 1539. kart 1.

1539. október 10. Isabella nem kapta meg a hitbérbe fogadott járandóságát „sumus ab eam rem animo perplexo.” János elégítse ki tartozásait másoknak is...

201. Responsum a Sigismundo rege Francisco de Frangepanibus archiepiscopo Colociensi oratori Joannis regis. 1539. kart. 3.

1539. szeptember 27. Levél az Isabellának ki nem adott hitbérrel, Zsigmond e feletti méltatlankodását fejezi ki.

214. és 215. Legatio Kmita, 1539. december 31. ismét a meg nem küldött hitberről, amivel János király Zsigmondnak tartozik.
216. Ugyanaz a szöveg, mint az előző két számon, Kmita követutasítása, hogy reklamáljon a pénzért.
219. Obligatio episcopi Francisci de Frangepanibus pro Rege Ioannis Ungariae.
221. Oratio concluso Isabella matrimonio dicta per Samuelem Maciejowski episcopum Chelmemsem vicecancellarium. 1539. karta 3.
- Egészen remek beszéd, benne a családi kapcsolatok bonyolultságának felvázolásával, egy kis Ovidius allúzióval (de me cogitas, me desideras etc.), valamint azzal a platonikus koncepcióval, hogy az idősebb is az ifjabb király, a királyné és a reginula négyen egy lélek, így Szapolyai mind a négyüket elveszi Isabella képében. <http://cyfrowe.mnk.pl/dlibra/publication/16240?tab=1>
222. Fragmentum orationis. 1539. karta 1. <http://cyfrowe.mnk.pl/dlibra/publication/16240?tab=1>
224. Litera legati Hungarici. 1539. karta 1. megint Isabella dos-áról van szó
225. Recognitio Frangepán János nevében karta 1. lásd 219. dokumentum tartalmát. Lényegében ugyanaz.
226. Ismét a dos körüli egyezkedés.
228. Dos.
229. Ferdinánd beleegyezik, hogy a felső-magyarországi bányák jövedelme Jánosé, így mehet hitbérnek az új királyné részére.

59 IV Rkps

A digitalizált tartalomjegyzék hiányos, a 103. levélről a 176.-ra ugrik, vagyis minimum egy oldalt átugrottak a fájlfeltöltéskor/digitalizáláskor.

2. Antonius Vrantius orator reginae Isabellae Sigismundo regi. 1542. karta 2.
5. Legatio ad Mariam reginam Hungariae, viduam regis Ludovici per Turcos occisi, data Christophoro Konarski Pruthono. 1542 Karta 4.
20. Quietatio ducum Bavariae rationae dotis. 1542. karta 1.
25. Sigismundus rex Isabellae reginae Hungariae. 1542. karta 1.
40. Sigismundus rex Isabellae reginae Hungariae. 1542. karta 1.
49. Isabella regina Hungariae Sigismundo regi. 1542. karta 2.
68. Responsum a Sigismundo rege nuntiis Joachimi marchionis Brandenburgensis et Hedvigis uxoris eius. 1542. karta 2.
90. Nova pacta seu contractus inter Ferdinandum et Isabellam viduam reginam Hungariae de possessionibus partis reginae Ferdinando resignandis, de Scepassio vero et reginae consignandis. 1542. karta 3.
94. Sigismundus rex Isabellae reginae Hungariae. 1542. karta 2.
96. Sigismundus rex Mariae reginae Hungariae. 1542. karta 1.
106. Instructio a Sigismundo I rege Poloniae ad Isabellam filiam Reginam Hungariae. 1542. karta 6.
113. Sigismundus rex Isabellae reginae Hungariae filiae suae. 1542. karta 4.
115. Sigismundo rex Poloniae Petro Petrovics. 1542. karta 2.
121. Sigismundus rex Poloniae Pater Isabellae reginae Hungariae filiae suae. 1542. karta 4.
127. Sigismundus I rex Isabellae reginae Hungariae. 1542. karta 2.
130. Sigismundus rex Poloniae Serenissimae Isabellae reginae Hungariae. 1542. karta 3.
134. Sigismundus rex Isabellae reginae Hungariae filiae suae. 1542. karta 2.
135. Mariae Reginae. 1542. karta 2.
137. Sigismundus rex Poloniae Isabellae reginae Hungariae. 1542. karta 2.
153. Georgio Monacho episcopo Varadiensi thesaurario. 1542. karta 2.

185/1. Legatio ad Sigismundum regem a consiliariis Poloniae: Petro Gamrato archiepiscopo Gnesnensi et Joanne de Tarnow castellano Cracowiensi de Isabella vidua regina Hungariae et Transilvania in locum tutiorem transeunda.

196. Responsum a rege Ferdinando principibus electoribus imperii praesentibus, et ceterorum principum absentium, oratoribus et consiliariis Norimbergae, in conventu datum ad propositionem regis Poloniae Sigismundi I de negotio filiae suae Isabellae reginae Hungariae viduae. 1542. kart. 3.

197. Ferdinandus Romanorum rex comprobat ea, qua per oratorem suum cum Sigismundum I et Sigismundo Augusto regibus Poloniae conducta fuerunt, de prorogatione nuptiarum Serenissimae Elisabeth, promittique se daturum operam, ut decretum praescriptionis Alberti marchionis Brandenburgensis abrogetur, atque negotium Isabellae reginae ungariae et filii ejus rationem habiturum. 1543. karta 1.

199. Legatio ad Mariam reginam Hungariae, viduam regis Ludovici per Turcos occisi. 1543. kart. 3.

60 IV Rkp

Jagelló Anna magyar királyi hercegnő és magyar királynénak

34. Sigismundus I rex Annae Romanorum reginae. 1543. Karta 1.

Habsburg Mária özvegy magyar királynénak

1. Sigismundus filius rex Mariae reginae Hungariae. 1543. Karta 1.

Zsigmond Ágost lengyel király 1. házassága Habsburg Erzsébettel

18. Conventio Sigismundi Augusti regis Poloniae cum Ferdinando Romanorum rege de dote, contradote et renuntiatione serenissima Elisabeth sponsa sua. 1543. Karta. 2.

<http://cyfrowe.mnk.pl/dlibra/publication/16868?tab=1>

19. De nuptiis incliti Regis Poloniae Sigismundi Augusti et Elisa caesaris Ferdinandi filia. 1543. Karta 5.

<http://cyfrowe.mnk.pl/dlibra/publication/16868?tab=1>

27. Die 5 Maji Sabatho, Serenissima domina virgo Elisabetha, Ferdinandi Romanorum Hungariae, Bohemiae regis, Archiducis Austriae, filia, annum agens sextum decimum, adducta Cracoviam in matrimonium Sigismundo II Augusto regi Poloniae, juveni, annum tunc vigesimum tertium agent. 1543. Karta 1.

Kik voltak a hivatalos kísérete, de semmi a számukról, ruhájukról stb. csak a tényt rögzíti.

77. Oratio dicta ad serenissimam dominam Elisabetham virginem, serenissimi domini Ferdinandum Romanorum, Hungariae, Bohemiae regis, archiducis Austriae, filiam, in civitate Olomuncensi[!], per dominum Samuelem Maciejowski episcopum Plocensem, regni Poloniae vicecancellarium, assistantibus eidem Janussio Lataksi Posnaniensi et Felice Srzenski Plocensi palatinis et episcopo. Nam ii tres a rege Sigismundo patre et filio obviam huic novae sponsae reginae erant missi. 1543. Kart. 4.

Kifejezetten a menyasszonyhoz beszél. Egy egészen kiváló beszéd, a zsoltárokból vett idézet köré építve, utalva Bona nevére, az Erzsébet nevű ösére és Kázmér királyra, nagyon okos retorikával.

<http://cyfrowe.mnk.pl/dlibra/publication/16868?tab=1>

83. Oratio de conficiendis nuptiis inter Sigismundum II regem, et inter filiam Ferdinandi regis Romanorum. 1543. kart. 4.

Az időközben elhunyt krakkói püspök írta Joannes Choienski, aki helyett már Maciejowski lett a köszöntő orátor. Igazából jobb is, mert ez egy elég unalmas történeti fejtegetés a két család közötti házassági kapcsolatokról Albert Erzsébet leányától a Habsburg Jagelló kettős házassági szerződésen át a jelen eseményekig. Aztán a protestáns tanok terjedése ellen prédikál sokat, Zsigmondot dicsőítve ezek elfojtásában. Azután a két test egy lélek tanítása, és a khánai menyegző, amelyet

Krisztus saját jelenlétével mint szentséget állított elénk. Dögunalom. Semmi személyes intéz, inkább csak politikai beszéd.

Isabella magyar királyné és követeire vonatkozó iratok

37. Responsum a rege Sigismundo patre datum nuntio reginae Hungariae Isabellae, Antonio Wrantio. 1543. Karta 2.

60. Sigismundus I rex Isabellae reginae Hungariae 1543. karta 1.

66. Sigismundus I rex Isabellae reginae Hungariae. 1543. karta 1.

72. Legatio ad Sigismundum regem Poloniae a consiliariis regni Hungariae, Antonio Wrantio preposito Transilvaniensi dato. 1543. karta 2.

84. Instructio ab Isabella regina Hungariae ad Ferdinandum Romanorum regem, data Antonio Vrantio, praeposito Transilvaniensi. 1543. Kart 2.

136. Legatio ad Sigismundum regem Poloniae a consiliariis regni Hungariae, Antonio Vrantio praeposito Transilvaniensi data. 1543. karta 1.

Hedvig hercegnő hozománya:

88. Quietatio ducum Bavariae de totali solutione avilo ipsorum. 1543. kart. 2.

141. Versus ad Sigismundum I Polonorum regem. 1543. karta 1.

66 IV Rkps

12. Recognitio Ferdinandi Romanorum regis, quod triginta millia aureorum Hungaricalium a Sigismundo Augusto rege ex transactione pro paraphernis acceperit. 1548. karta 1.

Mikolaj Radziwill vitte vissza a Habsburg Erzsébet hozományát, miután a királyné kb. 3 év házasság után, 19 éves kora körül elhunyt. – aztán ő lett a következő apósa a királynak. De ciki.

22. Bona regina Poloniae Isabellae reginae Hungariae filiae suae. 1548. karta 1.

55. Bona regina Hedvigi reginulae Poloniae privignae uxori Joachimi marchionis Brandenburgensis 1548. karta 1.

61. Legatio a Sigismundo Augusto ad Isabellam reginam Hungariae viduam, sororem suam, data Philippo Padniewski, cantori Cracoviensi, secretario regio. 1548. karta 2.

100. Ad Majoris Poloniae senatores ac equites de secundo Sigismundi Augusti regis conjugio, auctoris incerti oratio. 1548. Karta 9. 18 oldalon keresztül fröcsög, a Radziwillownát mindennek lemondja a boszorkánytól a kurváig. Olvasni is szörnyű.

101. Pasquillus de Sigismundi Augusti nuptiis. 1548. karta 1.

68 IV Rkps 1552-1555.

<http://cyfrowe.mnk.pl/dlibra/publication?id=19701&tab=3>

65. Pacta matrimonialia inter Sigismundum Augustum et Catharinam, Ferdinandi Romanorum regis filiam, cujus sponsor pater constituens dotem centum millium florenorum Rhenesium intra unius anni spatium sub poena dupli solvendum. 1553. karta 5.

<http://cyfrowe.mnk.pl/dlibra/publication?id=19701&tab=3>

79. Index rerum quas domina Catharina regina Poloniae secum in Poloniam advexit, conscriptus Cracoviae, 1553. karta 15.

letöltve

96. Solimanus scribit Sigismundo Augusto regi se expectare oratorem ejus de constituenda et confirmanda pace, hortaturque eum, ut Stephanum Joannis regis filium in Transylvaniam reducat, vel ad se transmittat, ut a se reducat, propterea, quod eum expectant ungari et veniam petant, quod eum excluserunt per Andream Osiecki (po polsku). 1553. kart 3.

99. List od Rusztem baszy, wezyra sultana Sulejmana, do krolowej Izabelli, i do Stefana syna jej, i do pana Petrowicza z Konstantynopola. 1553. kart. 2.

100. Od Mehmed czausa, tlumacza cesarza Tureckiego do Izabelli kólowej Wegierskiej. 1553. kart. 3.

101. List od Sulejmana do Zygmunta względem wysłania wielkiego posła i o Siedmiogrodzkiej ziemi przez pana Osieckiego dworzanina pisany. 1553. kart. 2.
102. List od Rusztem baszy do królowej Izabelli i do królewica i do Petrowicza. 1553. kart. 2.
103. List od Sulejmana do Zygmunta Augusta o pośle Niemieckim i Siedmiogrodzkiej ziemi. 1553. karta a 2.
105. Od Sulejmana do Zygmunta Augusta aby posłał Stafana króla Januszowego syna z matką jego do Siedmiogrodzkiej ziemi, i aby do pomógł jakoby rozumiał. 1553. kart. 2.
106. Kopia listu cesarza Tureckiego do Izabelli królowej Węgierskiej. 1553 kart. 2.
123. Puncta coram S. R. Majestate et senatoribus per legatos Transilvaniae principis proposita. 1553. karta 3.
139. Litera principis Turcarum ad vaivodas et nobiles Transilvaniae. 1554. kart. 2.
145. Traductio literarum an imperstore Turcarum ad Stephanum Hungariae regem, de lingua Turcica in Latinam. 1554. kart 3.
- 157./2. Solimanus Turcorum cesar monet Sigismundum Augustum regem ut in assequendo regno Hungariae Stephanum Zapolium suis copiis adjuvet. 1553. k. 2.
161. Traductio literarum imperatoris ad Sacram Regiam Majestatem Hungariae et filium suum missarum. 1554. kart. 3.
180. Consilium datum Sigismundo Augusto per ancellarium de reginae Hungariae reditu in Transilvaniam, de pigneratione Vratislaviensium, de captivo Hungaro. 1554. karta 4.
233. Tractatus matrimonialis inter Sigismundum Augustum regem Poloniae, nomine tutorio Sophiae sororis suae, et inter mandatorios et oratores Henrici iunioris ducis Brunsvicensis, habitus et conclusus, 1555. karta 8.
247. Mandatum Sigismund Augusti regis Poloniae ad episcopum Plocensem, super sponsalia reginulae Sophiae. 1555. karta 1.

Rkps. 69 IV. 1556-1558.

1. Sigismundus Augustus rex faetur se recipisse dotem centum millium florenorum Rhenesium, condonatque Ferdinando Romanorum regi multam quam commiserat, aliorum centum millium florenorum Rhenesium. 1556. karta 1.
2. Literae Sigismundi Augusti regis, quibus tempus solvenda dotis praestituit. 1556 karta 1.
4. Oratores Henrici iunioris ducis Brunsvicensis promittunt praefatum ducem, quam primum sponsa ad eum deducta fuerit, matrimonium secundum formam ecclesiae Romanae innovaturum et confirmaturum. 1556. karta 1.
8. Cautio Henrici ducis Brunsvicensis, de successione in ducatum Brunsvicensem prolis mascula si quam ex matrimonio cum Sophia suscepit, non obstante quod e priore matrimonio Julium filium suscepit. 1556. karta 1.
10. Sophia dux Brunsvicensis abdicat se omni jure successionis in ona paterna, materna et fraterna. 1556. kart. 2.
11. Recognitio praefectorum et officialium civitatum Jerxein et Schoningen de juramento fidelitatis Sophiae duci praestito vigore mandati Henrici ducis. 1556. kart. 2.
12. Henricus junior dux Brunsvicensis pollicetur suo et successorum suorum nomine defensionem bonorum Sophiae coniugi suae in dotem et contradotem obligatorum. 1556. karta 1.
16. Instructio ad reginam Hungariae, Andreae Przeczłowski decano Posnaniae data. 1556. kart. 2.
17. Instructio ut supra.
22. De pacificatione Hungariae Ceasarea Majestati a Martino Cromero exhibitum. 1556. karta 1.
23. De pacificatione Hungariae responsum Ceasarea majesttis. 1556 karta 2.
34. Responsum Serenissimae Dominae Hungariae cum legatione Przeczłowski. 1556 kart. 2.
35. Responsum Serenissimae Dominae Hungariae cum legatione Przeczłowski. 1556 kart. 2. - kétszer van bemásolva, vagy különböző?

56. Sigismundi Augusti regis promissio quod decedente sine liberis Sophia sorore sua post restituta sibi dotem triginta duorum millium aureorum Hungaricalium civitatibus Jerxeim et Schoningen nec non salinis Libenhalensibus sit censurus. 1556. karta 1.
59. Dotis et contradotis Catharinae reginae Poloniae in certis terris, civitatibus, oppidis et villis collocatio. 1556. kart. 2.
62. Sigismundi Augusti de redemptione doni nuptialis in civitatibus inscripti. 1556. karta 1.
63. Civitatis Jerxeim et Schoningen cum suis territoriis Sophiae duci Brunsvicensi dotis et donationis propter nuptias nomine obligatorio et inscriptio. 1556. karta 6.
67. Reformatio Dominae Catharinae reginae Poloniae. 1556. kart. 1.
76. Doni nuptialis decem millium aureorum inscriptio. 1556. kart. 2. - Zsófia hozományát megkapta Henrik jr.
77. Reformationis reversales. 1556. karta 1. - Zsófiát elvette Henrik.
78. Dotis et contradotis Catharinae reginae Poloniae in certis terris, civitatibus, oppidis et villis collocatio. 1556. karta 3.
138. Ad ceasarem domini cancellarii nomine. W interesje Izabelli królowej Wegierskiej. 1558. k. 1.
139. Ad ceasarem domini cancellarii nomine. 1558. karta 1.
140. Responsum ceasarea majestatis ad nuntiata nomine Joannis Ocieski cancellarii. 1558. karta 1.
142. De pacificatione Hungariae responsum Ceasareae majestatis. 1558. kart. 2.
158. Recognitio Henrici junioris ducis Brunsvicensis, quod dotem integram triginta duorum millium aureorum Hungaricorum a Sigismundo Augusto rege accepit. 1558. karta 1.
160. De pacificatione Hungariae Ceasarea majestati exhibitum. 1558. karta 1.
208. Testamentum reginae Bonae. 1558. kart. 2.
218. Izabella królowa Wegierska wyraża, że ją dochodzą wieści iż król Rzymiski na sejmie Warszawskim skarżyć na nią miśły i przeciw niej siły zbiera. Turcy jej pomagać będą. 1558. kart. 3.
224. Relatio Solimani Turcarum imperatoris ad Elisabetham reginam Hungariae, et Stephanum ejus filium. 1558. karta 1.
225. Ad Stephanum regem. Karta 1.

Biblioteka Czartoriska RKPS IV 70. 1559-1561.

51. Responsum de regina Hungariae datum a caesare Martino Cromero. 1559. karta 1. Izabella békét keres a császárral és a török Portával.
69. Joannes Sigismundus electus Hungariae rex Sigismundo Augusto. 1559. karta 1. János Zsigmond az édesanyja halálhíre feletti részvétnyilvánítást köszöni eg nagybátyjának, alengyel királynak. A Naruszewicz Teka iratai között ez az első levél, amelyben a neve már nem István, hanem János Zsigmond.
302. Electo Varadiensi post responsum caesaris in causa 13 oppidorum Scepusiensium. 1561. karta 1.
303. Quinqueecclesiensi episcopi responsum. 1561. karta 1.

Biblioteka Czartoriska RKPS IV 71. 1562.

2. Joannes electus rex Hungariae Sigismundo Augusto regi Poloniae. 1562. karta 2.
46. Scepusia 13 oppidorum replicatio ad responsum caesareum, oblata caesari. 1562. kart. 3.
49. Ferdinandus imperator Sigismundo Augusto. De induciis Hungariae. 1562. karta 3.
50. Caesareis Majestatis responsum ad replicationem 13 oppidorum Scepusiensium. 1562. karta 1.
53. Quinqueecclesiensis episcopi Francisci Pesti ad caesaris litera de negotiis Scepusiensis oblata. 1562. karta 1.
60. Episcopi Varadiensis electi litera as Martinum Cromerum. 1562. karta 1.
63. Litera caesaris ad civitates montanas Hungariae, et ad Francisci Pesthy pro 13 oppidis Scepusiensibus. 1562. karta 1.
65. Responsum martini Cromeri ad episcopum Varadiensi electo. 1562. Karta 1.

66. Litera Martini Cromeri episcopo Varadiensi electo. 1562. karta 1.
67. Litera Varadiensis episcopi ad Martinum Cromerum. 1562. karta 1.
83. Joannes Sigismundus electus rex Hungariae Sigismundo Augusto regi. 1562. karta 2.
95. Martinus Cromerus Joanni electo regi Hungariae. 1562. karta 1.
130. Exemplum literarum electi regis Hungariae ad regem Poloniae. 1562. karta 6.
132. Sigismundus Augustus electo regi Hungariae. Ad pacem multis rationibus hortatur et postulata regis iniquiora judicat, suam vero opem pollicetur et affinitatem cum caeare contrahi consultum ducit, quod si fiat, de titulo regis facilem futuram deliberationem sperat. 1562. karta 2.
157. Joannes elecetus rex Hungariae Sigismundo Augusto regi Poloniae. 1562. karta 2.
160. Exemplum literarum caesaris ad regem Poloniae in negotio Trnsylvaniensi. 1562. kart. 5.
174. Contractus matrimonii inter Joannem ducem Finalandiae t Catharinam Sigismundi I regis Poloniae filiam. 1562. kart. 8.
175. Abscessio seu abrenuntiatio Catharinae Sigismundi regis filiae et ducissae Finalandiae, una cum Joanne duce Finlandiae consorte suo, de omnibus bonis paternis et matrnis, moblibus et immobilibus. 1562. karta 5.
176. Inscriptio trium millium talerorum per Joannem ducem Finlandiae, Catherinae filiae regis Sigismundi nomine doni sponsalitii in bonis et praefectura Aboensi quot annis ad vitam Sua Serenitatis ad mundum et vestimenta muliera, percipiendorum. 1562. karta 2.
177. Contractus matrimonii inter Joannem ducem Finlandiae et Catharinam Sigismundi I regis Poloniae filiam. 1562. karta 6.
178. Oratio generalis dicta in nuptiis sorosis regis secundo genita. 1562. kart 3.
179. Abscessio seu abrenuntiatio Catharinae Sigismundi regis filiae et ducissae Finlandiae una cum Joanne duce Finlandiae, consorte suo de bonis omnibus paternis et maternis, mobilibus et immobilibus. 1562. karta 4.
182. Contractio affinitatis inter Joanni regni Sveciae principem et Sigismundum Augustum regem Poloniae; seu contractus matrimonii inter eundem principem Sveciae et Catherinam Sigismundi Augusti sororem ineundi. 1562. karta 1.
185. Sigismundus Augustus Caesarea Majestati. Cum rumor sit de Turcis caesareas provincias invasuris, hortatur caesarem cum nepote suo ineundam. Karta 1.
186. Inscriptio trium millium talerorum per Joannem ducem Finlandiae, Catherinae filiae regis Sigismundi nomine doni sponsalitii in bonis et praefectura Aboensi quot annis ad vitam Sua Serenitatis ad mundum et vestimenta muliera, percipiendorum. 1562. karta 2.
188. Contractus matrimonii inter Joannem ducem Finlandiae et Catharinam Sigismundi I regis Poloniae filiam. 1562. karta 6.
192. Sigismundus Augustus Caesarea Majestati. Gaudet proclivum ad pacem caesarem esse et exaggeratis iterum Turcarum motibus rogat, ut Balssius vi Transylvanis inferenda retrahatur. 1562. kart. 2.
196. Sigismundus Uagustus electo regni Hungariae. De propensa caesaris ad pacem voluntate nuntiat, eamque ne moretur, hortatur, et laudata legai apud caesarem Martini Cromeri fide, non repugnat tamen, si peculiarem oratorem ad pacem conficiendam mitti a se velit rex Hungariae. 1562. karta 2.
197. Sigismundus Augustus Henrico juniori duci Brunsvicensi. Narrat quid hactenus de nuptis sororum agitatum fuerit, et quemadmodum minor natu Cahtarina duci Finlandiae per summam celeritatem deponsata fuerit, eamque causam ait fuisse, wuo minus dux ad solennitatem eam invitari potuerit. 1562. karta 1.
244. Nomine ducissae Finlandiae pro munere nuptiali gratiarum actio. 1562. karta 1.